Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

De sacro altaris mysterio libri sex - Cod. Aug. pap. 139

Innozenz <III., Papst>

[Reichenau], [14./15. Jahrh.]

Statuta concilii Mogunt(ini) a domino Petro archiepiscopo celebrata

urn:nbn:de:bsz:31-89351

Visual Library

assit in principio sed maria mea

Hec sunt statuta concilij Moguntini a domino petro archiepiscopo celebrati

In nomine patris et filij
et spiritus sancti amen
Petrus dei gracia sancte
Maguntine sedis
Archiepiscopus Sacri imperij
per Germaniam archicancel-
larius Uniuersis prelatis
Cappellanis Conuentibus
Clericis et clericis atque perso-
nis ecclesiasticis Secularibus siue regularibus
siue secularibus per Maguntinam
ciuitatem diocesim ac prouin-
ciam constitutis salutem in do-
mino et presencium repetita lectione
noticiam et obseruanciam inconcussam

a Ad honorem dei omnipotentis
gloriose virginis marie ma-
tris eius beatorum petri et pau-
li apostolorum beati martini pa-
troni nostri ac sanctorum
ceterorum et cetera Cum diocesis ac
prouincie Maguntine bono
memorie constitutiones a ve-
nerabilibus patribus felicissime
recordacionis predecessoribus
nostris vestigiis inherentes
editas in diuersis cartul
seu libellis dispersas ita
ut de quibus dubitari posset an es-
sent constitutiones prouinciales
aut constitutionum huiusmodi similem
haberent potestatem visibilem du-
bitatur in vna compilacione
seu libellum ad colligendum

...... hec ...

illud dubium ex officio nostro
debito superfluis resecatis
duplicibusque redigendis seu
certis et consuetis titulis ordi-
nando quasdam earum obscuras
declarando quasdam et pro nouel-
lis addicionibus nostris innuendo
ta et utilitatis et vtilitatis pancla
de communi iure perflosculis
fructu tamen non vacuis admi-
scendo pluribus et pertinentibus
qualitate Volentes igitur vt
vniuersi qui nobis siue dyoce-
sana lege siue metropolitana
auctoritate sub esse censentur
presenti libello pro constitucionibus
prouincialibus in futurum vtantur
districtius inhibemus ne de
cetera pro constitucionibus huius
presumat in iudicio vel extra
alijs vti capitulis seu constitucionibus
de fide catholica et cetera Item ... in hac
parte hoc sacro concilio cui vna
nobiscum fratribus et prelatis multis alijs
presidentibus ... auctoritate domini approbate

De summa trinitate et fide catholica

Quoniam sui ipsius expositissima
et placatissima perfectionem
ac clarissima et lucidissima
veritate dicuntur velde-
claratur illa non indigent ad
quasi in primis tamen principium
medium et fine salutis omni corda
nostra manus et oculos Eleuamus

deuoti nisi quod est credendum tenendum vel
docendum nisi quod romana ecclesia te-
net et docet eciam strictissima et
piissima et prudentissima mater
nostra ita tamen ut omnes prelati ar-
ticulos fidei principales fideliter
suos subditos doceat laycos
simpliciter credere sit eciam clericos
vero explicite et distincte.

Item omnis statuimus ut si quis clericus
vel laycus ubicumque fuerit cuiuscumque
dignitatis religionis vel status exti-
terit ausus sit presumpcione damp-
nabili publice predicare vel
occulte docere quod ecclesia vel tenere
quod sacerdos in mortali existens pec[illegible]
non possit conficere corpus christi seu
sit ligatus non possit soluere vel
ligare suos subditos a peccatis pro
[illegible] et incredulo habeat. quem
errore huius sacri concilii approba-
cione dampnamus anathematis et
penitus reprobamus Cum sacre
scripture dicat auctoritas quod
siue bonus siue malus sit minister
nostrorum [illegible] efficit quod confert
[illegible] non [illegible] coinquinari posse
[illegible] sacramenta per homines male
licita prophanari [illegible] sacerdos qui-
cumque pollutus existat diuinitus
non potest polluere sacramenta [illegible]
gratoria cunctorum gracia [illegible]
[illegible] licite quod a quocumque sacerdote
ab ecclesia tollerato diuina misteria
audiat et aliaue recipiat sac[illegible]
ecclesiastica

Canonum statuta communiter
deinum constituciones prouin-
ciales et tam a nostris prede-
cessoribus quam a nobis
editas ab omnibus firmiter ac
inviolabiliter custodiri man-
damus sub obtentu nostre et
honoris eorum per presentem
eum publicacione ignorancie
ignorabit

Capitulo domini petri arthiepi

Statuimus ut presens libellus
constitucionum prouincia-
lium in singulis ecclesiis
kathedralibus subti-
giis [illegible] ac deinde in aliis
ecclesiis quibuscumque infra [illegible]
menses a publicacione eorum
computandos sub sigillis ordi-
nariorum [illegible] cum sacramentis
quibus habeat [illegible] et in choro
iaceat sic ut possit pati-
culibus legere seu videre volen-
tibus aut quis utilitas fi-
de [illegible] constitucionum in noticiam
[illegible] cunctorum deveniat
Venerabilibus fratribus et coepis-
copis in virginum et mandamus
in virtute sancte obediencie quatinus
[illegible] mox sibi faciant et
[illegible] ac in anno quolibet in
singulis eorum synodis coram
toto clero ibi si comode fieri
potest aliquin legi faciant
et [illegible] subditis suis ut
quilibet [illegible] tenore

...cap memorie regnum dict. et maiorie archiepiscopi ad vacationem ut suis subditis scilicet decanis ruralibus camerariis et plebanis hoc iniungant. Nos insuper de omnipotentis dei misericordia beatorum petri et pauli apostolorum eius auctoritate et nostro beati martini patroni nostri confisi omnibus vere penitentibus et confessis qui eas sibi compuni... legunt aut legi audiunt quotiescumque hoc fecerint quadraginta dies de iniuncta sibi penitentia misericorditer relaxamus.

De rest. pot. domini petri epi

[H]omnes legittimas sanctiones presentes provinciae delegatos principes ad regi... provincia pro provincia decimas non habeat ex officio debitas sine amplius facie et corp legato se extendit. Sacro approbante concilio constituimus ut nullus plebanus seu vicarius seu quicumque alter clericus vel prelatus ... vel professus aliquis a iudice delegato sedis apostolice vel subdelegati ... directo... tiendo ... vel ... ... vindicta ... ... fine ... iudicis ... auctoritate ... ... ex ... sup...

forma predicta ... aliquis dubitaverit ad officiales revertatur qui eas aut quivis alter potentie presumpserit ... iure ... ab ingressu ecclesie suspendat.

De ... co. dni pet

[M]andatum ... mandatum exponat si eos vincere non sint ... mandati ... diligentia sunt servandi.

H... co. domini Epi

[Q]uia agunt ... nobili ... obtinuisse dinoscitur ... per appellationes delatas subditi suffraganeorum suorum committere valeat et ... iurisdictionem huius ... causas non sit introducta ... ut vitet ... metropolitanus ... appellent ... ut ... locorum distantia ... laboribus et expensis ... non recipient delegatos ... cogunt ... dispendio ... metropolitana litigan... huius ... approbatione concilii statuimus antiqua consuetudine ... ... agunt causas huius subditis suffraganeorum ... valeat ... rebellibus etc.

Ex co mogunt do petri

Huic statuta additamus
et obsuat deq suetu ne
declarantes excepcioes p
missis de citatoribus
et gravib pcessibus ceterosq hi9
ap sede ipsa iamtunc veniti
latis at ergo decernimus
et perpetuis obseruandum **Dest**
tucio ex co dni petri

Consuetudines a quamen
men cetris inducte dino
statut invalidas pub
licamus locorum ordinariis
ut eorum contra eas re si
stent firmiter iniungentes

Statuimus ad arguere malefac
torum ut universi epi p
vincie moguntin ac eorum
vicarii qui volunt et debent
suis temporibus ordines celebrare
committant eorum excomunicatoribus
clericorum ordinandorum sub a
nathematis interminatione ut
recepta pcurenda fideli di
ligentia perquirant sub obtentu
honoris pcipiendi a singul
ordinandis ut si parentes aui
aut progenitores eorum usque
ad quartam lineam ascendentem
captiuauerunt captiuatum de
tinuerunt occiderunt aut muti
lauerunt temere clericum aliquem
in sacris ordinibus constitu
tum et pelicto se gerentem

cum aut que in aliquo pmis
sorum affectum paliat pge
nitorum suorum usque ad li
neam memoratam inuenint
si factum huiusmodi sit notoriu
non admittant // plati qs
vel eorum vices gerentes
quomodolibet investire vel
instituere psentatos atque in
vestituram vel institucionem
cum summa diligentia deque
rant et quos tales invenint
nullo modo instituant vel
investiant ad aliquod beneficium
vel officium ecclesiasticum
iuxta formam statutorum
a pdecessoribus nostris edi su
per editorum excomunicatoribus
transsup et plati ac eorum
vices gerentes qui secus
in pmissis agere psump
serint in futurum suspen
sionis pcellant aliasque p
locorum ordinarios grauit
ter puniendi et c **Desti**
tucio de ex co dni pet

Nullus ecclesiam vel bene
ficium ecclesiasticum
dimittere vel recipe
psumat sine superioris
sui auctoritate quod sub
pena suspensionis ordinibus
firmiter inhibemus.

dero

De temporibus ordinationis et qualitate ordinandorum ex concilio Mogunt. domini Berhardi

Statuimus quod nullus ad ex-
comunicatos aliquatenus
admittatur nisi vere
confessus fuerit omnia sua delicta
ydoneo sacerdoti qui pru-
ciis sciat quod sua delicta vel
singulas intelligat delictorum
predictorum confessione valeat
instituere ordinandus an sit ex-
pediat ordinari vel ob
irregularitatem aliquam se-
quelam ei sit potius absti-
nendum. Item nullus promovendus
ad ordinem promittat ad
titulum vicarie nisi sit perpe-
tua vicaria atque non possit
ad inordinatum placitum
promoveri amoveri.

De Etate ex concilio Moguntino domini Petri

Ius commune pene ad
iecta innovantes districtis-
sime inhibemus
ne aliquis prelatus seu eius
vices gerens tulgit
est investire aliquem mino-
rem annis videlicet qui non
attingit vicesimum quintum
annum ad prochiam. Eciam
investire presumat alioquin
factum ipsum irritum et prelatum
seu eius vicarium huiusmodi ha-
bitacionis temerarium transgres-
sorem ex facto huiusmodi ab eius officio
decernimus suspendendum per
unum annum proprio subsecutis
aliis vadarbitrium sui or-
dinarii puniendum.

De filiis presbiterorum ex co. do. pet.

Nullus illegitime natus
ad aliquem sacrum ordinem
vel beneficium curam habens
animarum sine dispensacione sedis
apostolice admittatur in aliquo ecclesia
seculari. Et clerici qui attenus
sic admissi si degunt constitut
per eorum ordinarios repellantur
alioquin sciet quod inde habentes
per unum mensem ab ingressu
ecclesie noverint se suspensos.

De vitandis peregrinis ex co. fri. domini Gui. hildi.

Peregrini et ignoti clerici
nullo modo recipiantur
ad ordines vel officium
nisi litteris episcoporum suorum commenda-
ticiis et dimissoriis fuerint mu-
niti.

De officio archidyaconi

Inhibemus episcopis archidy-
aconis prelatis ac eorum
officialibus sub pena

suspensionis quam contra facie
tes qui contra promulgamus ne sub
ditos suos aut eos qui litigant
aut litigaverint coram eis a
liquo faciant inhibicionis seu
impedimentum aliquod sub quocumque
colore vel modo publice vel
occulte quominus causas suas appel
lacionum seu quascumque alias coram
examine superiorum possint desere

De officio Archidyaconi

F Elicis recordacionis domini
wernheri predecessoris nostri
vestigiis inherentes
quedam ex statutis ipsius predictum
bono et hoc sacro alio duxi
mus innovanda cum moderacione
infra scripta et sicut in dicto con
cilio statuentes ut archidyaconi
officiales eorum Civitatis dyoc
et provincie Moguntine super causis
decidendis per ipsos coram quibus
quas prefatus dominus wernherus archi
diaconi ecclesiarum Moguntine et eorum
officiales posuisse dinoscitur scilicet
ut de causis super matrimoniis
Ecclesiasticis invectivis et usuris
usque ad summam viginti solid.
Moguntine denariorum tantum cognos
centes sint contenti causas alias
dyocesanorum examini et eorum
officialium reservantes si

contra facientes presumpserint
iudicata per eos alias
in dictis causis sint irrita
ipso iure et nichilominus
per ordinarios ipsorum a suis
officiis suspendantur

De officio vicariorum ecclesiarum quas rectores

H Ic quia ecclesiarum rectores
vicariis nequeunt su
stentari generali concilio
inherentes statuimus ut ipsis
vicariis sufficiens et honesta
porcio de proventibus ecclesie
assignetur alioquin ipsos rec
tores suis decimis earum
spoliandos

De eodem archiepiscopi Gerhardi

P Orrecta quedam pastorum
maliciis qui singulis
annis vicariis a suis
ecclesiis in quibus per consensum dyoc
vel archidyaconi instituti
nostri sunt quedam cupiditatis
amovere satagunt obviare
volentes predecessorum nostrorum
statuta diximus innovanda
ut vicarius institutus ab ea
de vicaria ad instanciam
vel pastoris non aliqua racione
nisi pastor actu sacerdos exi
stens sua velit exigere
quam per se ipsum vel alia racion
nabilem amocionis

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

gt suu vicariu cora dyoc
vel loci archydiac assig
ri velit & valeat ac pbac

Ex° frīr dni Sifridi

Quia enormis qda psue
tudo i cquibsda alima
nie ptibs cont canoi
cas sanccões i valuit
vt ponat i ecchis sacdo
tes roducti vel vicarij
tpales pe id decreto fiet
aucto te legacões q fuga
tum more oibs ihibemq
tu vicariu poni q
sit petuus i stituat de
assensu & aucto dyoc vl
archydiac loci eiusde nc
vel archydiac stale
cpt ci tatu de bonis cae
nu cica sit assignatu vnde
cora fuit assignatu posi
nuc epi et archydiac pos
sit psolue & ggam t suf
ficiente sustentacoez hre

**De offo delega. ex°
Magūt dni Gerhardi**

Adhec plerisq gtingit
q iudices delegati
seu subdelegati ad
quos simplices comissio
nes sub forma qui dirigu
tur vbi q paciat fines
vespti p cedetes litis
cuiuz & dyoc acp vin
ne ad obseruacoem seu
publicacoez sniazq

minime teneat t n ivoca
cor brachij secularis q sic
faciut aliqz est pcedis
terdicto ponendi vocat
ad decretale ex tnagunte
incipit prude attēdendu

**De offo ordinarij ex° frīr dni
Sifrid**

Sacerdos vo qlz plebē
sua doceat diligenter
vt cu i celebrat e missarū solēa
hostia salutaris qlz deuote flec
tet ignua sua & salua se re
tet i elinet vt faciës ad
ca potest plr adsimul q i
eti habutis si porto mudo ve
lagine fiat manifesteat ho
noifice an pectu cu oi reuerencia
& timore de nola pulsa &
lume vl locorum pugna dista
cia vl tepis qlitas pcedere
vt epi apud hores sibi et
deuocio augeat **Ex° eiusde co.**

Antiquu statuti renoguit gan
renouates pcipimq vt
i sunmis festiuitatibs
ipso dni di ponat vel se
pntibs palios adhuc ydoneos
poni faciat. & faciat i dul
gencia ipso anssiatnq i ciude
festiuitatibs i ecclesijs ka
thedralibs celebiat n mag
na necte fuint impediti

Ex° frīr. dni Sifridi

Hec quoque statuimus ut singuli episcoporum suos carceres habeant in ecclesiam kathedrale in quibus falsarii clerici et incorrigibiles et apostate vel alii qui hoc meruerint recludantur ad quod efficacius exequendum aliene ecclesie si opus fuerit subsidium conferant in iuuamen.

De reuerencia et obediencia exhibenda ecclesie domini Sifridi

Ceterum in approbato concilio statuimus ut nulli clerici nobilium capellani in capellis castrorum dominorum suorum celebrare presumant seu alia [illegible] ecclesiastica sacramenta ministrare nisi ante episcopo vel loci archidyacono obedienciam faciant manualem et ad synodos veniant. Capellani etiam temporibus et statutis recepti mandata ecclesiastica et prelatorum [illegible] et castrorum castrensium secundum quod suis parochianis cum plebe in quorum terminum castra consistunt hoc facere sic quod non audiat propter tyrannidem dominorum. Qui autem contra obseruantiam presumpta capellani clerici officium presumpserint ab ipsis suspensi et excommunicati per [illegible] canonicorum plebanos tanto excommunicati nudientur quousque satisfaciant et obediant ut sanctis statutis et subiaceant excommunicacionis in late sentencie districte mandantes ut si quis predam vel spolium [illegible] personarum seu rerum ecclesie personam captiuam ad aliquam ciuitatem villam oppidum seu castrum adduci contigerit sacerdotes et capellani ciuitatis ville castri per quod sciuerint non expectato a suo superiori mandato abstineant a diuinis.

Ex concilio alias domini Gerhardi

Peruersa quedam consuetudo quam antiquitus inualuit quod antiqui prelati capitulorum decani et canonici assurgendo et aliis prerogatiuis a canonicis exhibitis consueuit reuerencia specialibus ut per insignia ipsi prelati quam collegiate ecclesie tempore [illegible] ab aliis simplicibus canonicis possint discerni. Quod quia canonici inmemores iuramenti in corporalibus capitulis prestiti [illegible] ecclesiarum consuetudinibus obseruandis non adherentes [illegible] sic antiquas consuetudines [illegible] nostris temporibus [illegible] iuris scripta non immerito sunt plectendi. Contra huius-

consuetu[ne]s vonerabiles univ-
ersones et p(er)scriptas exig(itur) quoda
aliq(ua)ndo vl etia(m) p(re)late
motu p(ro)p(ri)o venire p(re)sumunt
cu(m) q(uod) no(n) est dubiu(m) i(n) obe
diencie nota debita p(re)lat(orum)
reverencia subtrahendo et p(ro)pu
nij veda(n)t q(uod) suar(um) eccl(es)iar(um)
consuetu[ne]s e(x)ercendo p(re)dictos
ecc(lesi)e p(re)sumptores Considera(n)
tes igit(ur) q(uod) eccl(es)iastica ord(in)o
confudit(ur) cu(m) honor debitus uni
cuiq(ue) no(n) s(er)uat(ur) et antiquas
honestates et approbatas co(n)
suetu[ne]s et o(mn)ia eccl(es)iar(um) iura
illibata s(er)uare volentes p(ro)
decessor(um) n(ost)ror(um) concilio ante
hodiu(m) Supiniq(ue) statuendo
ut quilibet canonicor(um) reu(er)encia
p(re)lato suo debita(m) in suo co(n)
spectu(m) exh(ib)eat ip(s)a eccl(es)ia appb(at)a
cu(m) p(ro)p(ri)o motu sub(ic)ere cona
verit Et si h(uius)mo(d)i p(re)lator(um) de capitulo
iuramento i(n) ip(s)o capitulo sub(ic)e
sta fidelib(us) consorcio sui capituli
et p(re)cipua p(ro)uectiu(m) sue p(re)
bende careat i(n) obediu(m) p(ro)
iuris ad arbitriu(m) sui ep(iscop)i ip(s)o
facto auctor. Si q(ui)d(e)m sit ep(iscop)o
cl(er)ic(us) p(ro)p(ri)am contra si eisd(em)
p(re)sumptor(um) mu(n)it p(er)tinacia
q(ui)bus p(ro) in me(n)d(ati)o C(ontr)a vero q(ui) p(re)
lati vl canonici p(re)sumptores

huius dispensatio(n)e co(n)sulio E(t) p(ro)po
nit et arcta(n)t ad capitulares eligi
vel ad p(re)cipua(m) suar(um) admittunt
p(re)bendar(um) Ecco(n)tra q(uo)q(ue) si male
fuerit q(uo)d ab approbato et co(n)tinu(e)
p(ro) collendos ei. Si p(re)sumptores
p(re)fati vocacionib(us) capitularib(us)
se ingere(n)t i(n) suar(um) p(re)bendar(um)
fruct(us) aut dispe(n)sator(is) si p(ro)
sp(re)ta i(n) obedi(enc)ia et p(ro)p(ri)i iuris nota
a(n)sus Dyoc(esani) ip(s)is (con)sp(ec)tu re
merita p(ro)p(ri)a gl(or)ie p(re)sumpserint
ullo m(od)o ep(iscop)o et illa eccl(es)ia
cathedralis caritatiua fuit i(n)rogata
octo dier(um) p(er)cipere eccl(es)ie capitulu(m)
monicione p(re)missa cessent
ab officijs diuinor(um) Et scilicet adp(re)
dictor(um) ex p(ro)cessum satisfactio(n)e
co(n)digna m(od)o Dyoc(esanus) similiter ille
ecc(lesi)e capitulu(m) a(n) i(n) p(ro)ponenda
Si aut(em) ibide(m) p(re)sumptores p(ro)p(ri)
necessaria diu(er)sor(um) p(ro) duobus
mensib(us) p(er)ma(n)ere no(n) satisfecerint
de co(m)missis vel salte(m) no(n) i(n)cepint
emendare p(ro) suos dyoc(esanos) p(ro)fanos
b(ene)ficijs eccl(es)iast(ic)is spolient

Ex co(ncilio) mogunt(ino) de vet(erum)

T(ra)nsup viciis sacerdotibus
et ciuit(atum) q(uo)d bone religio
n(em) accensent t(r)ans religio
nis q(uod) [illegible] s(e)c(u)larib(us) co(n)stitutis
p(re)sunt dyoc(esanis) et p(ro)uinciam
Moguntin(am) i(n) iugiter maleciis

ut p[re]gloriosissimo regi n[ost]ro
d[omi]no Henrico serenissimo Rom[anorum]
regi semper augusto et p[re]claris-
sima d[omi]na Margarete regi-
na Roma[norum] semper augusta eius
uxori d[omi]na n[ost]ra n[ost]ris corpo-
ralibus uniuersis et oracionibus suis
deum deuotissime deprecentur ut
eos semper dirigat et custodiat in bono

De postulando extra fines d[yocesis]

Licentiam accedit sit nulli
nostre dyocesis presbitero de
cetero percipiendi ut p[ro]b[e]n-
dis percipiendis ecclesia sua vel ne-
cessitatis imminentes p[ro] fabricis
quibus vel miserabilibus vel
domibus suis et ecclesiarum et sine
assensu quibuslibet postulare presumat
alias approbati ut pellantur quod
m[odo] fortius de ecclesiis p[re]dicatores
volumus observari etc.

Statutum d[omi]ni Wiberti

Presenti statuto firmiter no op-
time litigare ordinis vel reli-
giosis precipue monachis
non docent sed plagiamentis quo
officium advocationis effectum
sub quibus preceptum in ecclesiis
prelatorum suorum litibus declarati
et causam monasterii sui tam i-
bi bene subditi ma[n]datoribus
maledictionis et suspensionis suspe-
nsionis ab officio quo convenit
reuenerit statutum ut placuit

qui eligerunt potius vanitatis
... quam monachorum
regulari disciplini vacare
quum regulari ...
convenit cohercere suspe-
nsionis ab administratione spiritua-
lium et temporalium ...

Ex[tra] d[omi]ni Wiberti

Quoniam cum dicat apostolus
Nemo militans deo im-
plicet se negociis se-
cularibus et iuxta decretum
Eugenii pape nullus monachorum
plus ... de monasterio
... prophanissimo ausu
presumere ... sacrorum sta-
tuta canonum immutabiliter
distinctius inhibemus ne quis
monachus in causis in ...
ecclesiastico vel civili presu-
mat aliquatinus advocatie
nisi ... et supra

De hiis q[ue] vi metus [et] ca[usa] fiunt extra fin[es] d[yocesis]

Quia clerici et religiosi
non nulli non attendentes
quod sit obedire bonum quod
victimam quod sit et quod
est ariolandi nolle acq[ui]-
escere et scelus ydolatrie ob-
dire non velle amissionis
rerum suarum et variis corporis
mentis affligant frequenter ne-
cogantur mandata ...

superiorum prelatorum qui cum pro-
prietatis vicio nulla bona
recipiant laute vivunt di-
versimode crucifixi in vinculo
recte necnon animi salu-
te honoris illius adversitates
iustitie detrectent qui cum
fore suum cum duces ad obe-
diendum. Deo previo salute
vera omnis subiit resolutione
paupertatis et proprii ascriptu
claustri eorum nervos ec-
clesie disciplinam dissolvit
et eadem irreparabili predicta
vi et tenor sacri huius concilii
de libato statuimus ut
nulla corporis vendita aut me-
ta corporis. Tenentur nisi
prelato subditi in obedientiam
mandat prelati exequi
non teneantur valeat conve-
sare ad eos qui si metus cor-
rumpit simpliciter ipso iuramento
etiam tenentibus coram eo qui
mandatum subditus recipit
consentiret fuit dognatus mihi
loco loco cedat ne non
transgressionis incurreret
vindicare eis aut in
non faciendo consistit et po-
test tunc mandat non quoniam
exequentibus non celebre
tenendis ac aliis huius nulle
ordinis nec rerum nec corporis
omnino tum prelatus metus

extitus cum prelato metu qui
debeat penam morte committere
quod in obedientia surgere sto-
auctoritate corporis beatum

Extravagans domini petri

Ob quod ab sublicatis vel ab auc-
revocatis ab exceptione su-
spensi vel interdicti sunt sed
cum vel metu extorqueat extortio
cum hoc ecclesie huius revocatis et
irrite statuimus et publicamus
exceptione sine subiatere

Quia prelatorum cessiones actionum
in fraude fiunt aliquando
quod pure et simpliciter
expresse legitima vel extra statu-
timus ut cessiones actionum
in iustis causis vel causa predictum
in patria episcoporum seu iudicium
vel officiorum suorum et delibe-
ratione eorum sibi subsit legitime
ta eiusdem si subsit legitime
sic fiant et ut ad condentes
quod non stare si in cedat aliquo
scorum statuimus non teneri

De iudiciis extravagans Fre. de si

Quia quidam ipsi post appe-
llationem magna perlong
aut citati non possunt quod
tunc in casibus citant ita
quod non per eos citatio pre-
ve dicto providi et novi
deliberatione statuimus ut contra
eos citationis contentu apud pa-
rochiale eorum ecclesiam publice
et legitime proponatur. Et si preiudicat

sacdos tlcs cuiac no posse
tra supiori no simplitr vt
pro iuramento se iustifplba-
llit documetis i kathedrali
eccia tbg i mab ptinuis
publice citet in ambone
du mo gd mifica vna dic
ta sit a kathedrali eccia
pstituti aliqui ad eos quidas
sollempnite eugcet t copii
pstr hui at si plur citati
fiunt pcedat nec sponsalicia
gmodo valeat reptare
statutum nouissime celebratum
ad huc auctum corrigentes

Propterea que de confessionibus
pmgo si dnu ad se eo ec
clesia i tali et talis rcama
muto lz pgnosce abatoribg
euoat illiq auctib q dicat
q honorat missam mitte be ho
norat i memoris expresses
necnon eccleasticor in dicto
citatioes exoib vl iudicia
lib t iuris lrab differentes
vis p ho sib tpre diuis v
iiribg ipsis t captiuates
alios i tandu sub rehgt ini
publice spoliates multipli
cit afficiunt t ptbat t im
pediut citatoibg t litt exe
cutores i no modica eccia
libertat pturnelia t iactura
nsidantes q maliciis ho
minu no esse aliquatenus

i ulgecd ho fac applicat
et alio suppmi statuedu
vt pe ridetos acta iudi
cialia differentes pst at
paluu obniis spoliantes
vel captiuges lic t no
gte stata auttc hui gcly
beat pemtg p quieto-
actor vo icd vco ne cos
silia pestit pst v p
aliu no formidaus sup
scituta qt vew actor am
plig nllateq audiat t i
sup vbg at omb aliqui
noie t sptasione capti
liu fate psumpsint v p
adg digna satisfatiõz lis
et iudicialis summaria pgni
toe sup huiq fct fatto
p habito p cellantur

De sentencia excommunicacionis

Ad hec qz plati tangla
ves seculares seu regulares
Attui passi trahut
gt eccia ad libertatem adu
sum stare ad peiq sit
absurdu / statuimq vt
actor q maliciose i nita
uit actam eccia cora eccia
stico iudice pqiens pqmo
nllateq audiat nomine
si touerpt fuit seu ecca
stica psona calumpniose
hi q moniisse quelet ipse
iudex q ca recepta ti
tatione imissi expcome

sentencia constringatur usque ad satisfaccionem condignam a par-
tibus evitandus. **Ex con-
stitucione Moguntina.**

Persona ecclesiastica, et capitula ecclesiarum,
vel conventus, que non aliquibus
verbis bonis vel possessionibus
ecclesiarum sine iure personali
quod vulgo lipdinghe dicitur, que
earum de ecclesiarum possessionibus
vel bona possideat sive
alio quocumque titulo ea possi-
deat in iudicio stare

Huic addidimus sacrorum
canonum generaliter statuta
sectantes ne prelati
vel libere iudices ecclesia-
sticis quos layci habent adi-
re se illarum in committere
non clericos sint, causa quos ad forum
ecclesiasticum non sit dubium
pertinere, nec est hoc stare iudi-
cium quod est valde ingerere uiret

De legacionibus ecclesiarum constitucio Maguntina

Ad nos et consuetudine immo po-
tius corruptela quorundam
ab quadam partibus in volunt
videlicet quod aliqua ecclesia parochi-
alis vacante plebs ad alicuius
aduisis patronis in discordia
presentat quibus coram ipso loci
archidiacono super ipsa par-
tialia concedatur ut ad quas
in re scitura vel institucio

ecclesie tunc spectat redditus sive
fructus ipsius sequestrat et in quos
se quidem licite coram ipso dis-
valet immo quod detestandum est et multo
detestandum licet cum iniusta
ubique unius perceptam ponere
sine debet per duos eventus
satagit prorogare ut sit de
predictis redditibus quod magis
et magis valeat in bursis
Cum igitur huius consuetudo malo
prodiga sit et sacris canonibus
sit repugnans hec inmoris sacri
concilii approbacione statuimus quod
non obstante consuetudine supradicta
que penitus reprobamus ut de cetero
illud tempore quo huiusmodi parochialis ecclesia
vel capella vacare contigerit
is ad quem investitura vel institu-
cio eiusdem spectat per duos ydoneos
eiusdem parochianos et illius capituli cui
ecclesia vel capella talis subest
omnes redditus seu fructus
quos rectori tenere consueverunt
faciet percipi et inde colligi
et fideliter conservari ita quod ei
qui venerit totaliter assignentur
Aliquin si ille ad quem investitura
pertinet de huiusmodi redditibus
occulte vel manifeste sibi
aliquid presumpsit vel super hoc
iure investiendi ad aliqua
beneficia in perpetuum sit privatus
et tale nichilominus ad superiorem ipsorum
devolvatur cum et supplicantibus

x ꝑ h'id' s. a. sit eidem recept.
irremissibiliter restituere
teneat. **De iure iurando**
Ex eo. Eric. dni Siffridi

[H]ortamur preterea clericos
monachos et canonicos v-
niversos qui colligationes
sive federationes ullas fecerint
fidei vel iuramenti interposita
cautione seu laicalibus factio-
nibus seu parcialibus coniurationibus nego-
tiis contra canonicas sancti-
ones cum ex huiusmodi colligationibus
suboriantur discordie quia etiam
stricta disciplina dissolvitur bo-
na ecclesiarum dissipantur et pericula
proveniunt animarum volentes ex toto
federationes huiusmodi nemine obliga-
tum esse ex nostris sententia in no-
dant eos qui conivratores sive
confederatores tales fecerint sine
difficultate et dilatione quibus
iussum advertere se absolvant
et quiqumque detecti fuerint confedera-
tores huiusmodi attemptare si monachi
aut canonici fuerint regulares
de suis monasteriis tamquam membra
putrida excludantur et si clerici
seculares fuerint officiis et bene-
ficiis in perpetuum spolientur.

De appellationibus Ex eodem
Moguntin. dni petri

[Q]uia sepe contingit in causis
appellationum in partibus

ex ...nibus diffinitivis revo-
cari per superiores an ordina
secundum formam iuris tradita
attemptata et absolucionem appell-
antes et ipsis revocatis
predicti appellantes reli-
ctione iuris. Iudicis et partis
appellate apsentis ap-
pellatoris sic desistunt
ne igitur pervisso tali adve-
mentum ut experimentum
iudicium tendat ad nova
statuimus ut si infra duos
menses post revocationem
huiusmodi ipsi appellantes prosequi
appellationes suas non cu-
raverint extunc per ipsos
iudices a quibus appellaverant
in sententias suas vetitas
et censuras illi qui sic deligati
publice nuncientur quousque
iustitia tam cessante ad ap-
pellationum suarum prosecutionem
mora sua expirando re-
dire festinent vel peccant
iudicantibus. **De vita**
et honestate clericorum

[C]lerici officia vel commercia
secularia non exerceant
maxime inhonesta
tabernas prorsus vitent nisi
forte causa necessitatis
in itinere constituti chorea
et publicos spectaculis
non intersint coronam
et consuram deferant congruentem

ad eos prelatos suos p sub
i tractandi officii et benefi
cii compellant et si prelati
eorum i hiis desides fuerint
et remissi per episcopum suum
vel metropolitanum si eps
negligens fuit a suis bene[ficiis]
dignitatibus suspendat
Et ut clericorum mores
et actus i melius reformet
continere et caste vivere stu
deant omnes presertim
i sacris ordinibus constituti
qui vacat i conspectu dei
omnipotentis puro corde et
mundo corpore ministrare quare
aut propter vicium i contine
ncie ab suo prelato sit suspenso
presupposit celebrare divina
non solum ecclesiasticis benefi
ciis [illegible] spoliet verum etiam
propter hoc duplici culpa puni
endo deponatur nec credat
aliquis posse pallium cum
talis celebrantibus misericordie
per romanum pontificem
dispensari

Clerici vagabundi
qui vulgo eberhardi
nos vocant quorum vita
est odibilis deo et hominibus
et laycos scandalizant perti
nentes contra alios clericos
vel personas ecclesiasticas

recipi prohibemus sumitre
statuentes ne aliquis donet
eisdem volumus tamen ut hiis occasi
statuum clericali vel scolares
pauperes quos quam iusta necessitas
peregrinari compellit civitatibus
oppidibus excludatur dummodo
pauperes elemosinas vel hospi
talia que possibili [illegible] dome
[illegible] verecundatos i pendi cum
necessitas tempore suo persona de
[illegible] omnibus sit elemosina
i pendenda Clerici qui
eberhardini pronotati vita
ducunt reprobat et i fama re
ad sacros ordines vel ecclesiastica
beneficia aliquatenus admittat
ut [illegible] non vituperetur nimi
sterium [illegible] prolongata [illegible] emen
dacionem ac honeste vite con
versacionem Quot [illegible] modanda
[illegible] acti inventi sunt i sa
cris [illegible] et dispe
[illegible] ad sacros ordines et
[illegible] ecclesiastica beneficia eius ad
[illegible] gaudeat

Hii qui clerici vagabundi
qui eberhardini vocant
[illegible] vita deo odibiles
clericos et ipsos laycos scan
dalizant discurrendo per civitates
i villis [illegible] sacer
dotibus aliquam [illegible] pro
[illegible] seu qui vivunt [illegible]
i ipsis [illegible] una officia

pphanac. Statuimq ut clāues
ad mādatū epi vl loci archi
dyac teneat i custodia ca
cellarii. ad hoc si nccē fuit
i uocato auxilio brachij
secularis saluis nichilominq
constitucionibq contra tales anne
predecessoribq promulgatis

Ex eo. tc. dm. sifridi

Clauste moialiu nulle
cathedralium vl monachorum sint
ita honesta et bona re
clusio teneat aliogn pla
tealis suis ipsi debite subici
at ut omi. Neque moniales de
suis egrediant monasteriis
ni moasteriorum necessitas vel ex
postulat et velare recedant
illis aut tm ob hac causa
egredi liceat. quibus ministerio
est gcessa vel q a superiori
Ad atte pmt i madatis. Hoc
quidem nō de illis monialibus que
clause sunt intelligi volumus
cu illis omio exire nō liceat
sz de illis q sine clausura vi
ta gsuerunt ducere laxiore.
Statuimus insup ut i singu
lis monasteriis fenestra
plate supplicata habeat
ferramenta. et ut moniales
sub ppositis et platis viribq
licitis et honestis obediant
nec cuiquam aliis preter corp

licencia sua prelato gsentiat
ppositi aut et plati clau
strorum monialium nullo mo
intrant n magis et cum de
ca necessitatibus vel de postulat

Ex con. aschaffi.

Item sacerdotes q et cappa
nary q sacerdotibq
ad altare cum baptismo
de portacioez olei et cor
pris ad infirmos assis
tunt q officium corporis re
quirit ministrent supe
rimenta sua. Supplicibq
sacerdotes et capanarij
camisijs albis utant
distincte precipimus obserua
ri q dicte camisias capa
nariorum et supplicia sacerdo
tes plebani singuli prouideant
et quociens necesse fuit de
centis q i parochia pos
suerint. Alioquin de suis p
ris supioribus gparabit app
batam totiq gnalis statu
tis. Et sacerdotes q post
publicacionem huius statuti
supplicium pprie et camisia
gsilio capanario non habuerint
infra duos menses post
eandem publicacionem pro
sequitur cum diu cessabit
ficijs

divinorum donec de factis
huiusmodi supplicat et dispensatum
(con)tempus tali cessatione in obla-
tionibus contingit sacerdote
sustinere pro loco suo parochi-
ali restituat eidem. Omnia
que pluribus et maiori in
parochiis et ruralibus habet
contingit ut propter clericorum
defectum sacerdotes solos non
possint celebrare horas suas
tres canonicas in ebdomadibus
nec plures sine ministro suf-
fragio divina officia et
maiores missarum sollempnia
celebrare possunt inheren-
tes concilio tholetano. Chri-
sti ... episcopi que ... accidit
non habet sublevatum providi
deliberatione sacri concilii duximus
statuendum ut omnibus sa-
cerdotes in villis extra
oppida celebrantes loco ca-
panatorum illiteratorum pares
de certo habeant fidedignas
legales et catholicos scientes
qui de ipsorum persone decoratu
parochiali fideliter consuado
sufficienti prestita cautione
minusque reddituum percipi-
ant in campanariis laycis

clericusque deputatos / ut ab
illis officium suum archidyaconi
consensu valeat amoveri
aliosque quum facere presumen-
tes per dyoc. vel locorum archi-
diacon ad id faciendum compelli
poterunt censura ecclesiastica

Ex con. Aschaffii.

Cum licet omnibus christi fidelibus
in deputatis ecclesiasticis
adesse divinum sed quietiant
veniant / presertim sacerdotes
dum horum divinorum temporibus in maioribus
suis gestant prediti decent
singulis et devote obediant pre-
cedo statuimus ut nullus
de certo sacerdos de ipsius
huiusmodi maiori et saluberrimi sa-
cramenti quamvis aurea mala
via lubrica vel lutosa exi-
stat in sotulis pedibus ire presu-
mat. Item precipimus monemus
statuimus quod nullus beneficiatus
vel in sacris ordinibus constitutus
ecclesiarum vel chorum ecclesie cathe-
dralis aut aliarum ecclesiarum
tempore divini officii sui religio-
vel ... ire presumat
quum facientes pena suspen-
sionis incurrat per ... suas
locos platos seu superiores ecclesie

illius quibus constitit aut pro eis intelligenda. Gre. dni pet'

Cum clerici vagabundi seu goliardi non modicum detrahant clericalis ordinis dignitati, statuimus ut si per annum artem predictam ignominiosam exercuerint extunc careant omni privilegio clericali, nec ad alios actus canonicos vel legittimos admittantur, sed tamquam publice respersi infamia et nubes (?) repulsi consuescant a statu huius pestifero recedant.

Gre. Bitterrensi.

Omnes illos aut clericos militares qui clericali stemmate delicto comam nutriunt et gestantes habitum laycalem contra prelatos suos et ecclesias suas vel quibus sunt beneficiati nequiter veniunt et incedant demum per ... contra tyrannia et alios actus militares quos in eodem exercent habitum pristinum resumere ad usum pristinum, vel sponte admitti in provincia sic positi (?) ... considerant sic etiam dualis (?) viis decidant, sic ecclesie ingredi non veniunt, sed sint sacrilegio ... approbante statuimus ut ad posita contra tantes huius dioc. sicut an et a suis prelatis sive capitulis evocari, et prout beneficiis sunt obligati ad suas ecclesias seu prebendas venire voluerint non absit admittat, ne ... simplex clausulis cum religioso tacito tempore sustineat quorum a suis ecclesiis eos constitit talis alienasse, nec minus sanctis statutis pluralitatis quam pluralitatis dignitatum provenerunt prorogetur.

Gre. de honestate clericorum et mulierum ... Gre. tunc (?).

Cogitatione viciorum publice mitis successive laboribus exstirpandum per quorumdam negligentiam prelatorum immo quod detestabilius est aliquorum malicia qua conscientia exterminat pietate senciunt (?) iam pullulare quia per prelatis vniuersis archidyaconibus videlicet et decanis et aliis quorum interest hic expresse corrigere huius sanctitate generaliter auctoritate presentis precipimus, ut talia viciorum recedendo perpetuo sollicitudinis studio satagere non permittant in subditorum suorum quibus dispositionibus medicis requirantur ad eorum negligentia per locorum episcopos suppleri statuimus. Qui autem absit ob quamlibet turpem partem huius conscientie dilatum per subditis suis fouere vel dissimulare presumpserint illi per suos prelatos ab officio suspendantur honoribus quos attemptatione sordida

talium dehonoratur. Sed ut autem
hec statuta salubria districtius
et efficacius observentur, auctoritate
huius sacri concilii providam deliberatione
constituimus ut singuli archi-
diaconi in capitulis clericorum suorum
vel saltem semel in anno
ea publice legi faciant, et
nichilominus semel in anno in spe-
ciali synodo publicentur, ne quis
per ignorantiam valeat excu-
sari. Si qui autem in publicatione
horum statutorum cessaverint
temporibus superius expressis, huius sacri
concilii auctoritate ab officiis noverint
se suspensos. Ex con. hu.

domini Sifridi

Licet multa de contine-
ntia clericorum statuta
a primis hactenus emana-
verint instituta, quia tamen
adhuc non nulli clerici lumbos
suos cingulo continentie, ut
accipimus, non attingunt, immo
sic gerunt periculum et scandalum
plurimorum non attendentes quod
scriptum est: Sancti estote quia sancti
sum ego. Nos qui salutem eorum velut
cura nobis commissi sumus, ut
[illegible] de vinea domini saba-
oth ex nostro officio nobis iniuncto
quam ipse dedit extirpemus
quia [illegible] nobis commisit dominus
dei, huius sacri concilii approbatione

duximus aliqua statuenda. Precipimus
igitur ut clerici contineant et caste
vivere studeant, et maxime
in sacris ordinibus constituti, qui
in conspectu dei omnipotentis purius
corde valeant ministrare. Si qui
autem clericorum de cetero vitio luxurie
incontinentie vitio laborare detinentur
concubinas in propria domo tenendo
talia illa infra mensem a se expulerint, ex
nunc officio et beneficio spolientur.
Si vero uxores fecerint sue libidinis
curam et vitam suam gesserint contumacia
ostensa, ex tunc per excommunicationis anathema-
tis gladio feriantur. Qui vero
obstinatis voluptatibus in huiusmodi
concubinas vel aliis in domo continue
vixerint publice in delictu perdu-
raverint, et in punitum eos sub tali
forma duximus velle puniendos, ut
sic amoti fuerint vel diebus in festi-
vitatibus suis in posterum ieiunent.
Si autem huiusmodi concubinas pro suo fuerint
scientibus capitulum eccliarum sub
anathemate prohibemus ne prebendarum
fructus eis ministret, vel ad
chorum vel ad consortium capituli eos
admittant nisi digna penitentia
recepta vel peracta et prestito
iuramento quod ab ulterius non re-
sumant. Qui vero amotas re-
sumpserint, de criminis eos beneficiis
esse privandos statuentes ut

vt illi ad q̄s collacōẽ eorū
bn̄ficia ꝑtinet ea ꝑsonis
ydoneis assignēt ĩ ſta tp̄s
ĩ lateranen̄ ↄcilio ↄp̄hensū alio
qui ꝑ̄ximus ſup̄ior ep̄s ea ſu
dēat assignare. Si vero decan̄
vel alij eorum ↄfr̄em ep̄os
ſu p̄dictos dissilare p̄ſump
ſerit eos demitti ↄmo exc̄oīs
vinculo subiace. Extra de cohabitacione

Item sacerdotes q̄ ↄcubinas
i domo publice ausu
sacrilegio p̄ſumpſerit reti
nere suspens̄ ab officio ſingu
canonis recidat ipso fcō q̄ ſima
durare si dicta p̄ſumpſerit
celebrare ſciat ſe ex inta
post poita de nostra ꝑ̄ſcio
tesi exspellendum.

Decretis ↄcubinarijs
durialibus vigore ſupig
expressus re ſiet ꝑp ar
chiepiscopi si eos ī ſuis ↄgta
voluit ↄfovere vel eorum dissi
mulare excessus ſciant ab of
ficijs se suspensos et ſi ī ꝑ̄re
sumptore ꝑ̄maserint eos pri
vinc̄ ep̄os suos a dignita
tibus remoui q dignitates
p̄ eos de ep̄os vel alios ad
quos donacio spectat ꝑso
nis ydoneis assignēt.

De clericis non

residentibus extra de p̄ebendis

Statuimus vt in eccijs
kathedralibus et alijs
collegiat Canonici
et alij bn̄ficiati nullas
distribucōes cottidianas
manualia bn̄ficia q̄ tm̄
residentibus et q̄ diuinis
i ſunt bn̄ficiis dari ↄsuevit
i absencia p̄cipiant. Qui
vero aliter distribucōibus
ꝑ̄ras ſ ꝑ̄ recepint. Ex
cept̄ illis q̄s corpalis
necessitas aut euidens vtili
tas ecctie seu superiorum au
toritas dispensato re
uelat et excusat a resi
dencia omni q̄ recepit
ecctie teneant re
stitucōẽ. Ad Capitula vero
eccliarum Capellarum alique
tenus admittant vi
de distribucōibus p̄ defunctorum
anniuersarijs largiendis
decemimus obſuandum ↄtra
p̄dicta volumus aliq̄ ↄ
suetudines suffragari.

Extra Frid Clarenensis

Quia vero plerumque Cumt
locu recētis reuen
tualibus obtinētes ſ
eta tura pro eis f

quearis

occupari nequeant possunt
ecclesiis et maiores in prelatis
quas obtinent put ad eorum
spectat officium de iure
Statuimus ut eligat qui ip-
sorum vel ecclesiarum quas tales
resideant et admittendi
altare compellat nec utroque
agens archidyaconus vel decanus
qui pro tempore fuerit valeat
retinere. De institutionibus ex frequenti

Statuimus ut nullus cle-
ricus ad curam animarum
admittatur ab episcopo
vel archidyacono nisi
prius iuraverit quod nullam ca-
deptus beneficium ad eius
curam pertinentem commiserit
symoniam. Ex° [illegible]

Quoniam quod antiquis prede-
cessorum nostrorum sta-
tuta prohibitum inve-
nitur districte ne aliquis
clericus a layco de beneficio
ecclesiastico in quo ius obtinet
patronatus institui se permit-
tat sed potius presentatus ab e-
piscopo vel loci archidyacono
investituram recipiat ab al-
to capite cui de iure vel
de consuetudine competit approbata
liceat templariis et hospi-
talariis et aliis religiosis
in eisdem prohibitum sit statuimus
ne ecclesias parrochiales quas de
concessu episcoporum et capitulorum in
ecclesiis suis domibus seu mo-
nasteriis unitis obtinent per suos
conversos officiare presumant sed
clericos seculares episcopis sive ar-
chidyaconis locorum presentent qui ipsos
investiant tales perpetuos vica-
rios in eisdem ordinata ipsis
competenti portione sustentatione pro-
benda quod si tunc prius sufficiens dia-
no non est in dicta quod hic generaliter concesso
rebus considerantes quod facultates re-
rum mentium tribuit delinquendi
sat approbatus quod alii habeat pre-
sumptores predictos [illegible]
preveniendos ut clericus a pro-
ho layco vel a clerico in bene-
ficio ecclesiastico sine episcopi vel
archidyaconi consensu et licentia
institutus eodem beneficio perpetuo
sit privatus et ipsius collatio ca-
dat ad superiorem proximum de-
volvatur de quo quidem beneficio
si temeritate propria se immisit se
privatus iure quod sibi competebat
eo perpetuo sit privatus. Tem-
plarii vero et hospitalarii et
alii religiosi contra formam pre-
missam non solum ecclesias et vica-
rias et alias si quas habebant pro-
prias unitas sine presentatione vestitutoris
ipso iure prohibeatur decreto
amittat

Ex con. aschaffij

Adhuc quia templarij et hospi=
talarij et alij religiosi
qui a prelatis ordinis sui
ad regendas prochiales ecclesias
suas destinantur episcopis dioc.
subiectas sine institutione ipsorum
ac archidiaconorum intrare
presumunt in illis synodas ecclesiasticas
dare vel ecclesias predictas alijs pro
vel archidyac vel decanos prela=
tos aliquatenus reuerentiam prestare
et non nuncios de prelatorum suorum
conciliis vel mandata violare
presumunt decernentes se ad observationem
synodorum huiusmodi non teneri
obtentu privilegij ordinis sui
ad quam apostolica sede concessa
Statuimus hoc sacro concilio ap=
probante quod in predictis ecclesijs
sine institutione debita dioc.
ac archidyac seu aliorum dele=
gatos ipsorum prelatos violantes
excepti tanquam auctoritate premissa
non defendentes eos in con
temptu huiusmodi ac ecclesijs predictis
intrantes celebrantes vel audientes
diuina ipso facto sententiam excommunicationis
incurrant prelati vero eorum regula=
res cum suis conuentibus sicut
dissilientes excommunicatos huiusmodi post
monitionem episcopi dioc. corrigi

in fra mensem ordini suo
in predictis ecclesijs operantes
ipso facto admittat.

De cessione prebendarum non vacantium.

Item nullus in canonicum
eligatur beneficio non
vacante nisi iusta ne= cum ex con. Aschaf
cessitas vel vtilitas eccle=
sie postulant et tunc vnum
et non plures assumi permit=
timus et usque talis assumptus
fuerit stati ad residentiam
compellatur. Si quis contra hoc sta=
tutum aliquos vel successiue
vel simul eligunt quod sem=
per ipso iure non teneant
et episcopus adiectis prebendis pri=
uentur. Et eligendi quod predicti
si fuerint assumpti huiusmodi aut
qualiter statuentes vacante
receptores perpetue ecclesiam
tunc recipiunt necessitas et
vtilitas exercere praedictis huiusmodi
secundum loci episcopo prouincialis
exponatur ne per subireptiones
et astutia in fraudem huius
qualiter aliquid attemptetur.

De electione vicariatus ex con. aschaf

Quoniam non nunquam qui
aduocati et patroni
vel alia prelatura
quo in dispensatione diuina.

eligitur et alii qui minori
iure utuntur. Ut eciam ma=
ius ius est ad quam propria
vel per eorum fatigari et
expensas deire posset attingit
sibi favore potencium laycorum=
quibus ... ei munitur
et assistat premissa fa
ciunt de beneficiis filiis eorum
consanguineis et ... ecclesia=
sticis et libertatibus ... ecclesia=
sticis Nos huic morbo occurrere=
volentes remedio sa
lutari presenti statuto pro
hibemus potencium laycorum=
... volumus ipso
iure ... ma ...
datos et nichilominus ... fa
inelegibiles ad ... dignitatem
... et personatum
taliter in hoc casu volumus
carere actoribus privatis
huiusmodi respectando

Ex con. Moguntin.

Quicumque aut ... in
episcopo relicta ab eo
Quat fide ... bo
ecclesie occupaverit ipso facto
quod nunc in tali ... ...
... ... quod successori
inviolabiliter faciet nulla
tenens ... ...

... satisfactioni
condigna de suis capitulo consilio
et consensu. **Ut ecclesiastica**
beneficia ex con. Treveren.

Quoniam in quibusdam alamanie
partibus locis fundatores
Quecclesiarum vel heredes ipsorum
... in qua sunt usque eos eccia
... sustinuit abutuntur ... ecclesiarum
vel aliarum obvencionum eccia=
sticarum in quibus ius obtinent
patronatus sibi retinere ... =
pacto cum persona clericum ad
easdem huiusmodi ... ...
et symoniaco ... ecclesiastice
... apponimus ... ut ...
... quo ... huius ...
... flagicium anathema
... et eius ... ponat sub=
... ecclesiastico ... ecclesia=
stico ... dimittat
liberam sub suo iure dimittat
salvo iure patronatus quod eis de=
... possint ... =
iure ... quod possint ...
iuris ignorancia excusari
... cupiditate ducti
... presentacionem
talis ... ... privat
ab officio beneficio quod privat
... ad beneficium vel ... ecclesia
... admittat ... sedem
apostolica seu ... dispensatum
episcopi vel archidiaconi talibus
... ...

abi sti tuta beneficiorum colla-
tione perpetuo sint suspensi

Ex eodem concilio

C Cum beneficia ecclesiastica sine
diminutione conferri debeant
quidam ecclesiarum patroni
personis ydoneis permissis
tales admittant qui portionem
quamlibet debitam esse contenti
velint tollere usibus suis appli-
cando Nos ad huius mali perni-
tiem extirpandam statuimus
quod si tales clerici se portione
debita spoliari viderint ad
episcopum suum querelam non detulerint
auctoritate huius concilii sint ipso iure
suspensi et nichilominus eiusdem
ecclesie spolientur. Spolientur
per episcopum et plebano ydoneo
provideat de ipsis. Si vero ad
superiorem sic detulerint quod nimis
per patronum per censuram eccle-
siasticam absque molestatione co-
gatur ad dictas nichilominus
quod si nichilo privatus sint pronunc
ad presentationem talis ecclesie cum
proximo vacaverit nullatenus ad-
mittatur

De rebus ecclesie alienandis vel non et cetera

1 Terdicimus et prioribus generaliter
statuta sectantes ne admi-

=nistratores

de rebus ad eorum administrationem
pertinentes sine consensu maio-
ris et sanioris partis capituli
quemquam per eminentias alienare pre-
sumant. Cum ab aut aliena-
tione donationibus venditionibus
obligationibus permutationibus
vel hypothecam sive ignorantia
dicta ecclesie fieri consuevit
pretium contractu volumus
comprehendi et si quid contractu
fuit invitum emimus et tamen
foresta quoque nemorum sepem
non faciant sine singulorum
et assensu quod si fecerint ipso
facto penam committat. Abbas
vero vel officiati cuiuscumque
monasterii si de rebus eccle-
sie quoque officio forma cano-
nica alienare presumpserit
per eum superior cum sibi ei constiterit
clarum argumentis absque
contradictione absolvat officio
nec acceptio ad dignitatem
aliquam vel administrationem
aliquam ecclesiasticam admittat
nisi recensitur per locum episcopum nisi
fueritque dispensatum aut
potius generaliter. De contractibus
in mutuo comprehendo non
obligatione immobilium sed
cautionibus observetur quod eos con-
cernit tunc expectant quod probat
mutuum in valorem ecclesie con-

=cessisse

toteressse **Ex eo treu.**

Item de rebus ecclesie et or-
natu nulli p(re)latorum p(er)sone
L ab obligandum aliqua
concedant et si aliquibus sibi
concessa illa infra mensem
redimere et ecclesie restituere
compellant **Ex eodem concilio**

Item statuimus ut procura-
tores fabrice viri vel duabus
personis fide dignis in
singulis ecclesiis committantur
qui eos ad opus ecclesie convertat
utiliter et singulis annis iusta
recipis et exacta capitulo reddat
racionem et ne inde redditus
consumant vel ad proprios usus
suos vel aliorum seu ad aliqua
ordinaria onera convertant quod
prohibemus suspensionibus et poenis
faciendo districtissime
inhibemus

Statuimus et ex ornatus
libri ecclesie sibi ut fiat
admirum in anno in ipsi
tueant a capitulo diligenter et
sub sigillis prelatorum et capituli
ponant sigillati in scripto
ut sic cognoscatur in posterum si
de corporibus augmentatum sit ali-
quid vel subtractum

Et qui pauci sunt in singulis
ecclesiis quod proprie et red-
ditus ecclesie bene conservat
in illi qui officiat.

forsitan humeri et mitre vel
aliqua propter negligenciam officiatorum
consistat ipsis in ecclesiam . ex post
perdita vel distracta statuimus
quod propria et redditus ecclesiarum co-
munes et specialiter dignitatum et
officiorum et quilibet racione singulis
officiis fieri debeant sub sigillo
prelatorum et capituli plenissime
conscribant **Ex eodem concilio**

Volumus et precipimus auctoritate
statuimus quod omnes red-
ditus qui deputantur a-
novis fabrice conferuntur in posterum
poterit comparari et precio bonorum
illorum qui decedent sine speciali co-
dicis fiunt collata ecclesiis inven-
tum precium firmis pontibus et
sunt in studio per licenciam capituli
integre et plene percipiant
ut liberalius in choro et frequencius
deserviant et fidelis quilibet
ad elemosinas ecclesie conferendas
audacior inuitetur **Ex eo maguntine**

Cum tu non nulli ecclesiarum
advocati seu defensores
eorum in advocatos ca-
dicione primo assumpti quod dic-
tis stipendiis et servitiis spo-
tanee deputatis vel de rebus
ecclesiarum iura possessiones
et homines defendere debeant
facti sunt predicti defensoribus of-
fensores eos contra in moderatis
exactionibus et servitiis angariant

homines et si possint pro iuris-
dictionibus persolvere tenentur suos.
Aliasque illicite dividentes
advocatias inter se in filiorum
suorum casus in quibus ipsarum ecclesiarum
dispendium incendatur presumant
quod privilegium meretur amittere qui
commissa sibi abutitur potestate sta-
tuimus quod sponte assignatis
sibi stipendiis pannis et ser-
vitiis sint contenti prout continetur
in privilegio et obtentu summa pri-
ncipum approbante alias ecclesiarum et
clericorum iura possessiones
et homines defendant et protegant
ut tenentur nichilominus ad potestatem
sibi earum iuribus possessionibus
et hominibus usurpatis [illegible]
advocatias quas inter se dila-
cerasse et sub infeudationibus feu-
dasse noscuntur feodarii eos
taliter occupatos dimittant
quod si non fecerint infra mensem
moniti per diocesanos vel pa-
rochos superioribus ipsi advocati et feo-
darii ad id faciendum per censuram
ecclesiasticam compellantur. Do-
mum statuimus ut si quis ecclesiarum
vel clericorum bona sive homines
tenentur in vasis spoliis incendiis
vel rapinis aut tollendo pig-
nora occasione cuiuscumque exac-
tionis quae contra aliquid ecclesie ad-
vocatum se opponit hanc sta-
tuta concilii Maguntini contra

huiusmodi temeritates in vasos
edicta procedantur

Ex concilio aschaffi[nburgensi]

Hac et constitutione sanci-
mus excommunicatos ecclesiarum advoca-
tos infra a [illegible]
terminos constitutos cuiuscumque
preeminentie sit status vel se-
cularibus esse censetos qui vel
seu ante tempora sunt [illegible]
per quos advocatia huiusmodi
supersunt ad ecclesias quod advo-
cati existunt defensae studi-
ant et manu tenere possessiones

Ex eodem concilio

Licet super statuimus ne persona
cuiuslibet nobilitate aut pre-
eminentie status presul-
geat ecclesias aut ecclesiastica
bona iura iuribus [illegible]
et vasallos eorum violenter
aut auctoritate propria publice oc-
cupare aut occupandorum
do vel scient occupatoribus
ecclesias et ecclesiastica bona
et predicta persona presumat
quomodolibet per se vel per alium
aut alios consilium auxilium
et favorem et requisitus
infra mensem a tempore lesi aut
prelato ipsius dampnum illatum
emendaverit ipso facto excom-
municationis vinculo innodatum

Ex concilio Maguntini de
petri

h Hoc sacro concilio approbā-
distinctius inhibemus
ne aliquis eps vel p-
latus capitulum vel conventus
aliq bona inmobilia pro sub
pignoribus q vulgariter
underphant dicunt ponat
aut obliget quibuscumque p-
sonis ad cetera alienacionis
vero ecclie perpetuum robori ad-
sine expresso consensu loci capi-
tuli ius sollempnitatibus q iure
in quibusdam alienacionibus requirunt
Aliogn factum ipm decernimus
irritum et inane et ipos q
hoc fecerint absque consensu ecclie
suspendendos Alios vero p-
latos ab officio et beneficio p-
vero alias excommunicationis ipso
facto decernimus innodandos

i Insup inhibemus districte
ne aliquis platus cui-
quam annuam pensionem
de rebus ecclie constituat s-da
tam donec provideat sibi de
beneficio competenti Aliogn similiter
ipm decernimus non tenere
ac permissorem et permissarium
ab officio et beneficio decernimus
suspendendum **Empcione
et vendicione ex eodem h. lessa**

n Nullus et predaliqs sci-
ent emere vel tenere
presumat aliogn nisi ipm-
sterit restituat excomis

sentencia percellat **De pignori-
bus ex eo. bricl karien**

a Adomes eos dubitatorem
sive pensionem mationem
computanda statuimus
ut si quis preditur fuerit cui ius
attinet personaliter cui qua
obligavit in destimatione ius
pontandi apud ipm obli-
gante i resficat cui tali
ius estimari non possit et
ergo i sorte ne datur computa-
cio ff fructuum vel pignoratu
in sorte debeat computari iuxta
canonicas et legittimas sanctiones

**De testamentis et ultima
voluntate ex eo. bric.**

c Clericus de proventibus eum-
que vel aliis de rebus
ecclie acquisitis totum
ordine sue vel filijs ex for-
nicacione genitis gentis
quos pentus non relinquat
quod si fecerit non teneat et quod
que sic fecerit e relictum ecclie applica-
tum

Ex eodem concilio

a Habolenda a domo dei
consuetudine vel potius
corruptela sententa
tate q clerici cum signum sen-
tencie debent omnes layci
quibus poni et exemplo
i argumentum sue similis
penitencie fructus plerumque
suarum concubinis vel spurijs

suis legant contra volu(n)t(at)e
vigor ecclesiastice debe(n)t ex
ceri. Quo(nia)m sub anathe(mat)is
vinculo p(ro)hibem(us) ne d(i)c(t)o(rum)
clerici. q(ui) eciam abutentes
cum decedit eccl(es)ie nullum pos
sint cond(er)e testamentum / fructus
beneficio(rum) et ecclesiasticoru(m)
p(ro)uentus et gubernare dimitt(un)t
clericis. Qui vero q(ua)n(dam) habent ibi
bicarii vetere p(re)sumpserint
i(n) signum p(ro)dictionis. Ecclesiastica
careant sepultura. et q(ui)b(us)
taliter fructus legant cle
ricis at ipso iure q(ua)m alit(er) te
stamentum tale post mortem
defuncti manu teneri volum(us)
et p(ro)p(ter) eorum manus p(er)sone illius
fructus p(er)cipiendi sunt nomi
nate. Ecclesia ipsa supponatur
sit interdicto. **Gelo(n) Erfurdia.**

Item legata sunt dispo
sicioni morientium
ordinet collectoribus
ex duobus de ecclesia deputatis
si in tanta sua manu fidelib(us)
non eligerent super eis. **Go**

Con. Mogunt. dni Pet(ri)

Damus non nulli q(ui) anno que
q(ue) p(ro)ueniunt debito(rum)
in fructibus beneficio(rum)
defunctis clericis concessis
dampnabiliter abutunt(ur) fruc
tibus ipsius anni. Consanguineis

suis vel aliis quib(us) voluerint
relinquentes. ex quo p(ro)uenit
duplex iniuria ecclesie. S(cilicet)
p(er)sone fraudat(ur) cum eccla
eodem anno servitore privat(ur).
ecclesia p(er)sona succedens i(n) p(er)
cipiendis fructibus in re
sue q(ue) d(e) iure sibi p(ro)hibetur
fit app(re)bata. Consilii statuim(us)
q(uod) in p(ro)ueniunt debito(rum)
cum aliunde solui non pos
sunt amonit(ur) clerici non v
tant vt in ipsius anni fructi
tant p(ro)aliq(ui)s pia causa ipsi velim
quam ecclesie aq(ui) idem beneficium
habuisse noscitur. **Gerardus Aschaffenburg.**

ber hadi

Hoc h(ac)t(enu)s eciam quedam in quibusdam
p(ar)tibus consuetudo inno
tuit ex p(ar)ticula. Decernit
obseruat videlicet q(uod) tam ele
ricis q(uam) laycis in bonis eg(r)
itudinis constitutis vltra quinque
solidos. Consuetudine moneta vel
alia summa iuxta loci illius
consuetudinem
necessariis locis non p(er)sonis
ecclesiasticis p(ro) aie sue reme
dio et salute possit ordinare
legata. Considerantes p(ro)d(ic)t(a)m
consuetudinem. Contrariam canonibus
et s(e)c(u)laribus et legibus obuiare
cum. Oia iura clament q(uod) vl
tima voluntas et vltimum
h(ominis) testamentum i(n) mobile [illegible]

pscuet n͛ l qz sit qz mag
doribus debeat qz ut supe
ne volūtatis sibi salutes
constat / eandē ɔsuetu ne
deo odibile / aiabꝫ et bonis
moribꝫ inimica auttē hui͛
sacri concilij pennitꝰ replicā
firmit statuētes vt vbi
cūqz iura atestamētor͛
nō phibet fectone et sanc ta
vel i lecto egritudis ɔstitu
to legādi disponēdi et or
dinādi de bonis sibi collatꝰ
circa pia loca et ecclias trās
psonis dūmō quē legit
tima si ptrār pseniones
liba sit facultas volentes
et pcipiētes dispīēte vt
plerorꝫ epos et alios platos
iurisdictōes habētes vniūsi
clerici et layci ipedientes
defunctor͛ legata seu vl
timas volūtates per pcont
i psonas iactā i loca sinas
octo dies morā ꝑmissa
sendas absqz mora dimitt
desistē cōpellant ad q̄z
executorꝫ et debitas agquā
ces ꝓdictā ipi faciendis
epi et plati ad qᵒs testam̄
tor͛ defensio virorqz iure
suadēte dinoscit ptiñe
tū beniuolos se exhibeat
et patos ne huiꝰmodi ne

=gligēcia

de corp maribꝫ et die iudi
cij districti reqrat statui
mꝰ et acutius ꝓcipimꝰ
i violabilit obsuari vt
manu fideles ad exiqēdas
vltimas decedētiū volu tes
clericorꝫ anteꝗ de rebꝰ seu bonis
defūcti se aliqᵒmᵒ i̇tromit
tant i̇ventariū faciant
fide dignor͛ testimonio
de eisdē ac i̇ fra annū cut
ta disponat ꝑ platū et
fructor͛ ad q̄ plerorꝫ ordi
narios dinoscitur spectare

De sepultis ex eo do pe.

Cum sacris canonibꝰ sit
cōsonū vbi quilibet
viuus recepit ecclia
sacramenta et ibi et mortuus
reqescat oibꝫ xpi fidelibꝰ
q sepulti fuint i suis eccliis
prochialibꝫ et eo ipotētis
dei mīa et btor͛ petri et pau
li aplor͛ eiꝰ et btē marie
vi prom̄i ñri meritꝰ ɔfisi
i relevamē suor͛ pctōrū
.xl. dies idulgentiar͛
de iniūcta sibi pnia mi
sericorditer relaxamus

Bōcō moguit do pet

Insup statuimꝰ et sub
pena suspēsionis ꝓ
cipimꝰ firmit et ma
damꝰ vt omēs sacerdotes
pvincie Moguntī. dungētis

dignitatib eminentie status
vel religionis sint infra
octo dies tam legittima
cessante causa eius demo
ne archiepi vel epi con
stitit cuiuscumque potestate proui
rie missa prdictis inueme
dum ante epi memoratum

De parochiis et ce.

Dudum grauis et clamosa
querela nris auribus
inculcat quod non nulli
suis iuribus et finibus non
contenti parochianos alienos
presumunt recipere temerariie ad
diuina quod canonicas sanctio
nes et tuitorum parochianorum
iudices existant non ligandi
nec soluendi in eos auctoritate
ptate sic tam iudices fatui
quod in foro penitentiali periculose
absoluunt et ligant pro libito
voluntatis sicque ipsos quos
sponte per eos minime abso
lutos illud salutiferum pe
regrinationis nre viaticum quod
non possint nisi per eos administra
re gratis concedunt ianuam suam
etiam quod in non diiudica
tis indiscrete recipiunt
ipse periculum non verentes hic
eorum sacerdotes qui curam eorum
recipiunt sua prohibentes animas
obligantur dudum talium

sub cuius statu ignorantes
ipsorum non possunt quod in eis
gloriam est satiari non conso
lidasse infirmum non alligan
te fractum et sit de curationis
necessarie non adhibent reme
dia in valescentibus morbis
usque ad tempora lesio di
latatur unde sacerdotes nullam
possunt de se prouentibus aliis
superno iudici reddere rationem

Ex eo monuit dnus petrus

Nos itaque periculis quae exinde
oriuntur et personis ecclesiasticis
prouenire nolentes nec licet
transgredi possunt statu
ta considerantes huius sacri appro
bante concilio omnibus sacerdoti
bus tam religiosis quam secularibus
cuiuscumque ordinis condicionis
siue status existant in virtute
sancte obedientie vel prima magnitu
dine irregularitatis subdebito iniungi
mus quod nullus sacerdotum
ab eo qui ipso recipere consueuit
prestituere sub certa mocione di
uina iudicis huius inhibemus
ne quis alienum parochianum
cuiusque ca proprii vel locicanthi
dyat seu eius sit eo vicarii
alii commissa pro summa
recepta necessitate quam lege non
sit ad confessionem recipere vel
porrigendum ei aliquid extra
sacramentum nisi petita

desuper et obtenta licencia
speciali seu proprij sacerdotis
in cuius & dubitati iuris
existat / tale tali crimine
solui non posse aliquis vel
ligari et ex hoc ordine cum
primaiores & seniores pres
summa prudencia instituta
astrui et prouincijs plebanos
singulis diebus dominicis et fe-
stiuis coram suis plebibus
precipimus publicari. De

statu monachorum et eorum reg

Statuimus insuper ut in si-
ngulis monasterijs fe-
nestre platorie du-
plicata habeant firmamenta et
ut moniales suis propositis
et platis vrebus llicitis
honestis obediant non cuique
alij preter eorum licencia sua
conferant pecia ipsi prepositi
seu plati claustrum monialium
non intrideant nisi magna
et euidens necessitas id expostulat

Cum paupertate a mona-
chis et a monialibus
congregationi districtius prohi-
beamus statuentes ut si aliqua
claustra monialium ad inopiam
tantam deuenerint quod de prouen-
tibus monasterijs sustentari
non possunt et abamitibus pa-
ne et vinum denarium alia q

singulis transmittatur eisdem non
ipsis recipiat quod abba-
tisse vel magistre sue id sing-
nificet ut seculares arbitros
quod de hoc quod iniussum est fieri
decat stabiat et laboribus corpo-
ralibus in commune Ordine mo-
nachis irrefragabiliter
volumus obseruari et

Statuimus ut iuxta co-
cilium prouinciale celebratum
monachi et alij re-
ligiosi quibus aliud colore
vestibus quam corpore dinosco-
ntur non vtant seu cattedra-
lie seu pluralis constitu
monasterij sanctorum augustini
et benedicti obseruatorum sue re-
gule efficiatque reforment
prohibemus districte ne quis
abbas vel abbatissa duas
habeat abbacias et nulli monacho
vel moniali duo officia in mo-
nasterio assignet nisi abbati
prouidencia de consensu capituli
propter euidente necessitate vel
utilitate monasterij aliud
duxerit ordinandum

Nullus monachus et abbate
fiat ad aliquod officium nisi
studium professus fuerit assu-
matur et si qui iam aliter sunt
assumpti a suis remoueat
officijs et alij substituat

cisterc. de monialibus et
decernimus observandum hoc
peri concilio innovantes predeces-
sorum ordinem adiungentes
ut cum iuxta decretum prela-
ti abbas sit a monachis
eligendus/ ille omnino non
professus qui statutus ipsius diu-
turnitate in religione dicitur
ad electionem abbatis aliquis
admittatur nec ei valeat suf-
fragari sive de facto sive de
consuetudine quod una cum ceteris
monachis ad alios tractatus
ecclesie sit antea admissus

Domini iam adulti si po-
st annum probacionis in ma-
nus abbatis facere pro-
fessionem recusavit de monia-
steriis compellantur quod et de monia-
libus observetur/ Ille monachus
vel monialis in duobus mona-
steriis locum habeat vel prebendas
Item quod monachus vel monialis
undecumque venit sine apparatu
usibus non presumat secundum totum
in quem [illegible] monasterium vendica-
[illegible] ille monachus vel monialis
[illegible] quod habeat et quod appropriaverit
in morte fuerint deprehensi
ecclesiastica careant sepultura
et qui sepulti sint iam exhumentur
Si qui vero ipsorum admaledictum
sui prelati [illegible] venire
noluerint de monasterio compellantur

Ludus aliquorum choreas et
statutorum capitulorum annu-
lorum et aliorum monachis
et monialibus prohibemus dist-
ricte / Item abbates et monachi
mantella et scapularia non
portent nisi pannos de nigro
bruneto vel aliis preciosos
secundum quod possunt haberi precio
viliores unde que precipit re-
gula capitulo de Abbates et
abbatisse in communi dormi-
ant dormitorio cum mona-
chis vel monialibus sub et
in refectorio communi vescan-
tur nisi quando iusta necessitas impe-
diat/ magnos et honestos hospi-
tes in mense observari compel-
lat / Item ea abbatibus quam mona-
chis velamina pellicia et [illegible]
[illegible] prohibemus secundum quod [illegible]
tum [illegible] / Item monachi tal-
[illegible] quod secularis dicuntur nobiles
[illegible] alios sive regulares com-
petentes / Item abbates capellas
rotundas admodum [illegible]
in usu cottidiano non portent
[illegible] ut ipsorum ordo
postulat et requirit nec portent
monachi qui egerint mantella
deferent super cappam quod claustra
foris exeunt hoc et statutum
lucidius declaravit Sta-
tuimus ea monachi quam abbates
in cappis nigris equitent et
[illegible] vel in habitu

-usitato. Insup(er) p(ro)hibemus
districte ne occasio(n)e q(ua)lib(et)
s(e)c(u)lares p(er) domos vel habita-
cula sua faciant iuxta mo-
nasteria monachor(um) q(ue) frequent(er)
ex hoc q(uod) monachos frequentio
p(re)sumptio & exorta n(on) so-
le alicui p(er)sone ou suspicio
carenti id de (con)sensu & aucto(r)i(tate)
dioc(esani) ep(iscop)i p(er)mittat. Abbas
v(ero) q(ui) (contra) h(oc) fieri (con)sensit
g(ra)ui subiaceat ultioni.
Et abbas nullu(m) monachu(m)
alterius monasterij si(ne) l(itte)ris
dimissorijs p(ro)prij abbatis
i(n) suo monasterio recipe(re)
vel tene(re) p(re)sumat. Et mona-
chi e(x)i(m)ij in refectorio no(n) v(e)-
stant n(isi) i(n) i(n)firmario cu(m) i(n)-
firmant. Et q(ui)cu(m)q(ue) monachus
i(n) lapsu carnis ceciderit. Seq(ui)
fuit manifestus ad nulla(m) de(in)-
ceps dignitate(m) n(ec) ad aliq(uod) offi-
ciu(m) monasterij assumatur
n(isi) p(ri)us manifesta emendatio(n)e
& honesta ac religiosa co(n)-
uersatio(n)e. P(ri)us p(er) dioc(esanum) ep(iscopu)m
secu(m) fuit misericorditer
dispensatu(m) eide(m) q(uoque) pene
subiaceat si de hoc infamatus
fuit n(on) canonice potuit se
p(ur)gare & pendens sui crimi(n)is
secreto vel(ut) sit i(n) choro &
i(n) capitulo voce(m) n(on) h(ab)eat ad
alia monasterij (com)modatio(n)e
tractanda n(isi) p(ri)us emenda-
cio(n)e

manifesta abbatis p(ro)uidencia
de (con)sensu (con)uentus hom(in)i duxe-
rit admittendu(m). Et si vero ab-
bas vel monachus i(n) officio
(con)stitutus i(n) simile(m) lapsu(m) cecide-
rit. A suo statu remoueatur
officio q(uo)q(ue) ecia(m) p(ro)positu(m) fuerit
volum(us) q(uo)q(ue) si de hoc infamatus
fuit n(on) canonice se expurgauerit
& nichilom(inus) penis illis sub-
iaceat. De sup(er)plici monacho
sup(er)ius est expressum. Et de abba-
tissis & monialib(us) statuimus
obseruandu(m). Hec o(mn)ia q(ue) statu-
ta sunt de monachis ecia(m) (con)tinencia
p(ro)p(ter) abdicacio(n)em p(ro)pria ad
canonicos volumus regulares
extendi licz de se & eisdem
regule i(n)seruiant laxiori. Et q(uia)
p(ri)ncipaliter abbatib(us) abbatiss(is)
hec no(n) alijs ordinis monasterior(um)
rectorib(us) vt subdit(us) sue. Si
vnig(ue)uiq(ue) monasterij p(ro) pos-
sibilitate vel facultate te-
neatur q(uod) i(n) restitucio(n)e necessaria mi-
nistrent. Et i(n)sup(er) p(ro)uis(ionibus)
statuta totaliter p(ro)hibemus
ne mulieres ille q(ue) votu(m) (con)tine(n)-
cie emiserunt mutato habitu
seculare n(on) in aliqua certe
regule se astringent p(er) vicos
passi discurrant. Et si ipsis eis
subpetat facultas (con)tinere
i(n) suis viuant domibus et
honeste. Et si vero p(ro)p(ter) paup(er)tate(m)

manuum suarum laboribus et
honestis servicijs victum sibi
querant presbiteris suis sint
subditi consilio eorum dirigantur

Ut quia universalis ecclesie
frequens et evidens sta
tum religiosis conformat
plurimos scandalizat statuimus
ut nulla deinceps in earum numerum
admittatur nisi quadragesimum
etatis sue annum expresserit
et probate opinionis conversatio
sexagenarum numerum precipue
sit ... casibus assumendos
... fragilitate nisi temporibus
[illegible] numerum restrin
gi

Detractum habitum [illegible]
... non quicumque suspi
cionis mali non vagari
beckardos clamantes pro pa
nibus et victu civitates opidorum
et villarum vulgariter Brot
durch Got nisi non inhibet a
lias singularitates a sancta
ecclesia non receptas eo
rum ... congregantur ... galeo
... mandamus sub
pena suspensionis universis
presbiteris ... sunt ...
...ntia ... constitutus
ut ... beckardos aut
... publice ... dominicis
diebus et festivis amoneat
... et nos presentibus amonemus

ut huius singularitatis delictis
se teneant sicut tuti ...
et quod non predicent in taberna
vel alijs locis publicis vel
secretis et cum beckardis se
conformantibus eisdem in moribus
habitu et ... aliquin ex
tunc ipsos ex tunc eos suarum
... ...
... gali ...
non committant ... ...
presbiteris ut ...
pulsos ... ...
admittat ... ...
... ... statuendo
perpetuis

Suspensa et anathematis
prohibemus ne clericus
vel religiosus ...
in domum in ... carum ...
quis ex iusta et honesta causa
cum earum loqui voluerit ...
... sub bono testimonio ...
...ciat manifeste ne sinistra
... ipsum suspicio oriatur aliquin
... subiaceat ultioni.

Statuta maguntinensis

Plerique religiosi majori
... non ...
verent quin ...
... ...
... ... statibus ...
... non solum scandalizant
... ...
religio ... modis ...

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

monastica deformat Cum
igitur nostro tempore statuta sacrorum ca
nonum et venerabilium conciliorum
decreta modestius non liceat
utrumque provenit aliquis sub
visibus patre privatis
sat approbatis conciliis talia
decreto expressius causa fieri
prohibemus si quis autem trans
gressor extiterit per quolibet
transgressione tam talem
ordo dicens in suo culpa
subeat pena

Extra astrictis

Preterea cum si quis monachos vel moniales de
suis claustris propriis
quos enormes excessus
aut animi levitati temere
fugientes et in seculo sclavas
vinctos per aliquod tempus spa
cia et tandem penitentia ducti
ad claustra de quibus fugere
presumpserunt huiusmodi redire
volentes de contrario pene
inmota quilibet conventum extendere
cum astris prioribus se sperante
quoniam tam abbatibus et abba
tissis ac ceteris magistratibus
prioribus in sacris canonibus
sui ordinibus regula contra huiusmodi
fugas personas expressas
non existentes contingimus
rebus et qui in portabilibus penis
ipsis in supercisione inponere
non verentur vel extra detenerent
in castre per contumaciam huiusmodi re
petentes ad sua claustra
de quibus taliter perfugere admittit
inhumanitate contra aditum Cum
igitur nostro tempore sacrorum canonum
sanctiones auctores pene non
comprobande sed potius sint
laxande et longe securius
sit de misericordia quam de cru
delitate reddere rationem cum eciam
dominus nos per prophetam pollicitus sit
se dicentem peccatori in quacumque
hora peccator conversus fuerit et in
gemuerit omnium iniquitatum suarum
amplius minime recordabor
Nos advertentes quod ubi pater
familias largus dispensator
existat non debet famulus esse
tenacem ut peccandi materia
et occasio personis talibus pre
cludit penitencia deliberatione
huius sacri concilii decernimus
statuendum et sub pena suspen
sionis omnibus abbatibus abba
tissis et ceteris monasteriis
magistratibus cuiuscumque ordi
nis aut conditionis existant
aut quocumque nomine appellentur
et iniungimus firmiter et districte
ut sub fidelis seorsum
in apostasie labe existen
tium prolapsis desideratum

ac personalibus vel humilita-
te ac devotione regressu-
rum nunc quod alma mater
ecclesia claudit nulli penitenti
consuevit more pii patris
familias qui filium primo pro-
digum et prodigo modo penitentem
paterne recepit liberaliter
studeat aperire. Itaque religi-
osi redire ad sua claustra
volentes monasteria eorum ex-
cessus quibus fuerint vel e-
normes vivendo cuiuslibet ordi-
nis disciplina sive regularibus
et consuetudinibus observata sive
quelibet conditione recipiant
et admittant. Ita tamen quod propter
eorum excessus non victus nec
vestitus subtrahat eisdem
sed aliis sicut predictum est re-
gulariter puniant. Alioquin
predicta suspensionis sententiam per
ordinarios locorum seu of-
ficiales eorum ipso facto ...
tes perpetuo tempore ... ex
eorum iniuria meruit pu-
nire promulgari

De capellis monachorum ex eodem concilio

Renovantes et corrigen-
tes novissime celebri ...
firmiter prohibemus

me episcopi vel archidiaconi
concessionibus ecclesiarum que fuerunt
et pluribus hospitalariis
vel aliis religiosis quibuslibet
approbatores quas sive in illo modo
exhibeant non requisito super
hoc habito consensu capituli
ecclesie cathedralis aliter
concessiones huiusmodi sive fac-
te sive de cetero faciendas viribus
decrevimus non habere

Ex con. moguntinensi

Adhuc tu religiosi quia
alicubi presertim ... or-
dinis efficiat ecclesias
sibi unitas ... fratribus
...ibus sic dissolutos ...
... ipse eo ... moveas ad
lubricum quo ... religiosos
titulo se autumat exemp-
tos ac prelati eorundem par-
tes ... corrigi mi-
nime patiant sed quod pro-
ordinibus ... clericis
... ad domos suas revo-
cent vel ad alias ...
mittent illos autem huiusmodi
facere ... duximus
... ut religiosorum
... officia eorum offi-
cient ... secularis
res ut saltem de religione
que ... in mensa religiosorum

recadunt sustentari valeat
pauperes sacerdotibus qui in vi=
tuperium nostri ministerii
publica egestate laborant
ita quod hec fiat vilissima
illa verba dicentibus in canone
mendicat infelix clericus
in plateis

De iure patronatus ex concilio Moguntino

a Ad extirpandam illam
detestabilem corruptelam
per quam proventus ecclesiarum
a rectoribus earum defunctis spo=
liantur dotes ecclesiarum omnibus
rebus mobilibus in salutis
earum dispendium et scandalum
plurimorum statuimus ut sive
clericus sive laycus qui hoc facere
presumpserit sit iure presen=
tandi ea vice suspensus
et loci archidyaconus et si ipse
negligens fuerit superior
ecclesiam conferat ipsa vice vtque
autem exequtores earum eius
cet donec tamen debita satis
factione restituat sic oblata

Ex concilio Moguntino de eodem

Quia plerique advocati
ecclesiarum sub terminis
non contenti vel pensiones
et redditus seu proventus ab
antiquo eis deputatos
diripiunt et usurpant
sibi bona que ad ipsas dictarum
ecclesiarum ipsorum spiritualia sine
temporalibus esse non possunt con=
sistere dictis ecclesiis subtrahunt
statuimus ut si per trinam
ammonicionem de restituendis
dictis bonis abbas ecclesiarum pre=
dictarum non restituat nec satisfaciat
ut tenetur extunc ipso facto
iure advocacie decernimus
predictos cecidisse Et conti=
nuo quod bona
ecclesiarum clericorum decedencium
que usurpant contra statuta lug=
dunensis concilii contra iure
patronatus et presentandi
cadant et hoc statutum per locorum
ordinarios districtius
invocato adhuc si opus fuerit
auxilio brachii secularis
decernimus exequendum

De consecratione ecclesie vel altaris ex concilio Friburgensi

e Et quia de reconciliacione ecclesiarum
dubitari consuevit
de multis partibus auctoritate
totaliter declaramus quod ecclesia
violata pollucione episcopum
reconciliari non potest ut ea
quae sunt episcopalis ordinis non
nisi episcopo valeat demandari

De celebracione missarum ex concilio Friburgensi

A Auctoritate presentium
districtius prohibemus ne aliquis

sacerdotes in ecclesiis vbi parrochi
his in ipsa missa maior sol
lempniter missa celebret
pro defunctis nisi rogati fuerint
a defuncti parentibus et amicis
et tunc vel plures sub missa una
voce celebrent sine nota

Ex eodem concilio

Vt sacramenta ecclesie mu
diius et reuerencius
ministrentur priori con
cilio inherentes statuimus vt
sacerdotes baptismi oleum infir
morum seu viaticum ministran
tes camisiis albis vel super
pellicijs sint induti quod penes
altare seruet et mundo et
reuerendo cum ipsi mos vi
sitant prout in missa eis
leuant

Ex eodem con

Predecessorum nostrorum ducti
vestigiis statuimus
in habentes subpena su
spensionibus et omnibus contra
transgressores huius statu
bata galii decernimus perseueranda
vt ullus sacerdotum nouiciorum
illa die qua celebrare debuerit
primam missam in eius pub
licacione sacratissimi sui officii
oblacionibus vel primicias gre
at salutis sibi collate aliquis
adquirit in diuitie aut vita
tos sive aut probare presenter

paliu ullo modo presumat
sed solum deum aug-e milicie
spiritualis diriguit actione sui
corporis maiorie die illa
viduo curis et sollicitudinibus
temporalibus quibus mentes hominum
distrahunt exuit remotis
vanitatibus histrionum et ibus
tumultibus et in solenniis re
rborum qui et sepe venire
assolent non vocati ubi quos
aut post vel ante octo plurimum
ve dicens spacio in medio a
micorum honesta quotidie
sive voluerit aliqui histri
onum tumultibus fieri non vetamus

De baptismo et eius institucione

Baptismus summa reuerencia fiat
celebret maiorie
distinctione et in prolacione
verborum in quibus sacramenti virtus
consistit hiis scilicet verbis ego bap
tizo te in nomine patris et filii
et spiritus sancti vocat et sacerdotes
capellanos quod sciant in nomine
debere puerulos baptizare eum
forma in suis in decrements et oc
pares et mulieres vos in frances
si summa necessitas exigat
poterint baptizare et si super
sacerdotes diligencius requi
rentes debita forma in bap
tismate seruata inveniatur
factum est approbet supplentes

ccia baptizandi quod adunctione
olei in pectore et in scapulis
et crismatis in uertice aliquis
est obmissum, si autem in baptismo
debita forma non inuenitur
obseruata non differant pueros
baptizare. **De custodia
eukaristie. Ex eodem Fric.**

Item statuimus ut in cunctis
ecclesijs baptismus crisma
oleum et eukaristia sub
fideli custodia clauibus adhibitis
conseruentur ne possit ad illa ma-
nus temeraria extendi. Palli-
e quoque altaris vasa corporalia
et vestimenta ministrorum munda
et nitida conseruentur. Nimis enim
videtur absurdum in sacris sor-
des negligere que dedecent etiam
in prophanis. **De obser-
uacione ieiuniorum. Ex eodem Fric.**

Hoc et prohibemus ne quis
adultus preter causas distinctas
ordinaria et statuta
ieiunia ut quadragesimale qua-
tuor temporum et vigiliarum presu-
mat infringere nisi huiusmodi necessaria
ieiunia pro tempore doceret quod
ordinarii ieiunij violantes
cum tali [illegible] tali lucro
[illegible] nolit compensari inhiben-
tes et pro voto puniat qui
videntur contra necessitudinem vel prohibemus
qui [illegible] violant hab-

et quarta feria vel die alia
ebdomode ieiunandis hoc
decreto fieri huiusmodi fac [illegible]
[illegible] vel prohibemus et sint
prohibemus. **De ecclesijs
edificandis. Ex eodem Fric.**

Prohibemus et ne religiosi
vel quilibet alij ecclesias de
nouo fundare vel fundatas
transferre sine episcopi diocesani
licencia et sine primarij
lapidis benedictione presumant.
Aliter fundata ecclesia diruatur
et is qui fundauit si clericus est
vel monachus ab officio
suspendatur alia pena maiori
iuxta superioris arbitrium est
puniendus. Si laicus fuerit
usque ad satisfactionem condigna
excommunicationis vinculo innodetur.
Item altaria superflua per ecclesias
parochiales omnino tollantur
ut in singulis ecclesijs non quarta
libet ad plus tria sufficiant
nec altare aliquod de nouo fiat
nisi episcopo permittente nec ecclesia
nisi eidem altari tantum prouen-
tibus assignet ut saltem lu-
minaria vel victum mi-
nistri habeat competentem.

Ex eodem Maguntinensi.

Prohibemus et ne religiosi
vel alij quibusque ecclesiam
de nouo fundare vel

vel fundatas transferre et
Eriguntur et hii compalis in civi-
tatibus oppidis villis et in-
terdum in rure vel nemori-
bus passim receptantes et ob
Oratoria construunt et capel-
las quas abinde per modum
recedentes desolatas di-
mittunt loca sacra sepultu-
re prophanari sinunt sacri ca-
nonis statuta contra illos
exceptis istis quos intendimus
in conversionibus eorum via
diocesanorum expectet in locis
de novo fundatis vel fundandis
ecclesiam oratorium dedicat
seu cappellam aut lapidem
primarium ponat nisi dio-
cesani licencia speciali et
provisione [illegible] coti-
hiis adtaxatam diocesanus sacer-
domui provideat dotem et
liuc competenti ne talibus re-
cedentibus ea facilitate qua
venerunt loca sacra desolari
et prophanari contingat et ab hiis
et eorum adherentibus diocesano
non firmet in loco diocesanus pro-
videntia precaveat ne prochi-
alis ecclesie in sua iura ter-
minum se recipiunt sit sine
cessu eorum nocumento diocesani
illis eorum qui vices diocesani in-
spectoribus gerunt in [illegible]
proposse ne generalis commissione

protextu aliquo quecumque
ecclesias dedicat quomodo vel
in eis primarium lapidem ponat
nisi eis hii ad diocesani specialiter commit-
tat in deputacione quoque decla-
ratis quod eiusdem episcopi vero com-
missionis huiusmodi tum diocesani sub-
ditas dispensandi ligandi
et solvendi eosdem in quibuscumque
casibus vel occulte nullam
obtineat potestatem nisi diocesanus
eis hoc specialiter duxerit committendum

Ex eodem. Ecclesiastici [illegible]

Hec ponitis autem quam
declarantes quod episco-
pus primarium lapidem fun-
dans et in fundamento locare
in persona ipsa teneatur non tamen
de ceteris lapidibus seu posicio-
nibus de [illegible] alii quam episco-
pi mandato.

De excommunicatione
cimiterii ex eodem Moguntinensi

Excommunicamus et anathe-
matizamus omnes qui dece-
tatas [illegible] ecclesias aut
sacrilego prophanantes factum
minutionibus dirupis et adfirma-
dis [illegible] perfodiunt cimiteria
ossibus mortuorum eiectis omnibus
quod adhibentes opem vel operam
consilium vel unanime [illegible]
minus excommunicamus [illegible]
[illegible] ecclesias et taliter
prophanatas et [illegible]

cia illa loca in quibus auctoritate
aut ope consilium vel operam
vel iuvamine prestantibus sunt
domicilia seu receptacula
subiciamus ex nunc ecclesiastico inter-
dicto sequiore propter premissa
subierint eorum familie sa-
crosancta et ecclesiastica sepultura
donec eis de debita satisfactione
munitis de servatur.

Ex con. moguntinensi

P[r]etera cum quidam personis
ecclesiasticis contra libertates
earum et approbata con-
suetudines exactionibus ob-
tentis temporibus antiquis peda-
gia et theolonia indebite ex-
torqueant et iniuste eisdem ad ab-
stinendum ab huiusmodi eorum an-
gariis et ad restituenda sic
extorta iniuste per ordina-
rios suos monitione premissa
per ecclesiasticam cogantur censuram

Ex conc. alexa. iij

A[b] sacro approbante con-
cilio irritamus et in-
rita nunciamus omnia
statuta et consuetudines que
civitates vel loca consules
potestates vel quecumque alie persone
contra libertates ecclesie ac personas
ecclesiasticas edi(derint) vel servare adversus immu-
nitates sanctiones presumpserint
et eadem cum capitulariis
mandamusque ipsa de libris eorum
post huiusmodi publicationem statuti
penitus aboleri et si similia
decetero attemptaverint ipso
iure decernimus esse nulla
potestates vero et omnes statuta-
rii ipsorum locorum et qui secundum
statuta in consuetudine memora-
tas iudicaverint extunc inha-
biles sint ad omnes actus in
ecclesia et legittimum salubris (?)
nichilominus penis aliis contra
tales promulgatis

T[e] statuimus ut quicumque
civitas vel communitas
[v]el persona publica vel priva-
ta collectas sive exactiones
angarias sive parangarias
ecclesiis vel aliis piis locis
aut ecclesiasticis personis in-
ponat vel bona ecclesiastica
tradere presumat quadruplo
refundat si requisiti contemp-
serint emendare

T[uribus] dicione ecclesiastica
preterquam piarum actio-
nibus subiectas nullus
attemptet aliquatenus impedire
et ecclesiarum et aliorum locorum
immunitatem hactenus de iure
vel de consuetudine observatas
infringere aut aliquatenus vio-
lare

N[ovas] etiam exactiones
que vulgo ungelt dicitur
nulla civitas instituat.

et abstitutis per hujus[modi] pub
licationem in sua mensem desi
stat, nec inchoatis in ecclesiis ve
nalium abentitiorum servitatis
et a fidelibus approbatis minuere
vel mutare presumant de
servitiis et matriciis ecclesiarum
civitatibus residentibus post
earundem suorum morte ecclesie
debita siuti quod sui et ma
tricia fuerit recipere minime
prohibiantur

Insuper statuimus ut pre
quicumque nobilitate aut per
eminentia status presul
geat ecclesias aut ecclesiastica
bona iura iurisdictiones
et vassallos eorum violenter
aut auctoritate propria publicare
comparare aut occupando
evadere vel scienter occupa
tibus ecclesias et bona pertina
lestae presumpserit quomodolibet
ipse vel per alium aut alios
consilium auxilium vel favorem
et non in sua mensem ecclesie
lese aut prelato ipsius dap
num illatum emendaverit ipso
facto sit excommunicatus et vinculo
innodatus decedentium etiam
clericorum peculium occupave
vel occupatum detinent sibi
layciis sub anathematis
pena excommunicari precepit

in ipsos lata distinctione in hiis eius

De sponsalibus et matrimoniis ex eo[dem] sic

Matrimonium sive sponsalibus ex igitur
nouisse celebrato
statuimus quod cum omni reve
rentia et honore in conspectu ecclesie
celebretur et cum matrimonium
fuit contrahendum presbyteri ec
clesiis tribus diebus dominicis
aut festivis a se distantibus
publice proponant ut si quod
sciant impedimentum matrimonii
contrahendi noverint / aliquid illud
in sua contrarium opponere ab
ipsis presbyteris perficiendum
in facie ecclesie sine difficul
tate revelet ex communicatio
sententia in quem presbyter vero hominis
hujusmodi impedimenta cela
tes a qua sine satisfactione
debita nullatenus absolvat
et si tempore hujus denunciationis
presentes fuerint et impedi
mentum celaverint per modum
nec ad accusationem nec ad te
stimonium contra ipsorum matri
monium admittantur

Ex eodem concilio

Quia causas matrimoniales
nullus sacerdos archipresbyter
vel plebanus sive presbyter a
liis mandato episcopi presumat

audire, aliter eius sentencia vel
processus nullam obtineat
firmitatem et ipse transgressor
durissime puniatur

De cognacione spirituali rubrica

Item statuta canonum
in quibus est provide ordi-
natum ut nullus baptiza-
tus a sacerdote vel eiusdem sacer-
dotis filia ducat coniuge-
m inter clericum baptizatum et
sacerdotis filiam spiritualis frater-
nitas conveniat firmiter precipimus
observari

Statuimus quod unus tantum
assumatur patrinus
in sacramento baptis-
matis et confirmationis ad
impedimenta matrimonii
precavenda

De symonia et ne ad presentaciones exigatur pecunia

Nullus quod de novo petendo
beneficio ab ordinatore
seu de presentatore
ipsius curatorum vel promissarum
aliquid deponat quod hoc sy-
moniacum est et contra ca-
nonicas sanctiones

Excõ alchatti

Verum quod aliqui sacerdo-
tes ex simplicitate
sui iuris ignoran-
tia quandam consuetudinem

videlicet quod si omni oculis ex-
tercarunt dum eukaristiam
oleum infirmorum et baptisma
parvulorum crisma oleum sacrum
sepulturam aut alia sacramen-
ta ecclesiastica suis subditis
administrant pecuniam extor-
quent a suis pro sui erroris
defensione longam illius
loci consuetudinem pretendentes
non advertentes quod diuturnitas
temporis peccatum non diminuit
sed augmentat nos in generali
concilio Turonensi quod huius consue-
tudinem maiorem detestatur
ne pro huius aut aliquibus sacramentis
conferendis aliquid directe munia
quocumque modica per sacerdotes
vel prelatos a suis subditis
taliter debitum obligant subpe-
ceptoribus sine tali licet de ap-
probata huius sacri concilii de-
crevisse prohibemus in huius
munia sponte et caritative
a populo fidelibus offerant ad
thesaurum eorum officiis subiacere
pena firmiter iniungentes
ut in singulis synodis sive
capitulis quibus solet clerus
convenire de huius vicio inquisicionem
faciat specialem et quos in eo de-
prehenderit legitimas invenerint laborare sinistram

fuerint ipsos sine omni spe b9
restitutionis a suis archidiaconatibus
amoveant. Pastores vero
ab officiis et beneficiis tan-
diu suspendat nec admittat
donec super huiusmodi symonia-
ca pravitate cum ipsis fuerit
per suos episcopos dispensatum.
Predicta vero suspensione
pastoris durante archi-
diac. de redditibus beneficiorum
nichil percipiat eorundem.
Sed sacerdotes ydoneos
in ecclesiis constituat tali suspen-
sorum qui pro eo tempore suspen-
sionis percipiat et in suos usus re-
vertat universos redditus
ecclesiasticos ipsis pastoribus
competentes. Dignum est enim
ut qui altari servit viv-
at de altari. Illi puniendus
ecclesiastica merito subtrahatur
qui ecclesie communionem denegat.

De Iudeis et Sarracenis

Licet olim in generali concilio
provide fuit institutum
ut utriusque sexus degentes
iudeorum vel Sarracenorum pro-
vincia signum vel habitum publice
deferre debeant et sic ab aliis
christiano manifeste distingui va-
leant et distinctum iudeis edictum
et salubriter provisum in concilio me-
morato ut in diebus dominice
passionis in publicum prodire
non debeant gentes predicte set
in suis se domibus contineant quibus
domorum hostiis et fenestris
ne fiant in eodem concilio statu-
tum quia sacratissime passionis
memoriam exhibentes lamen-
tationis signa pretendunt
illis diebus ab eorum impro-
bo illudant. Licet et alias
in sacris canonibus prohibitum
veniatur expresse ut iudei
non publica officia nec aliquas
seculares habeant dignitates
aut in suis domibus et familiis
mancipia teneant christia-
na nec contra iudeos in causis
prohibitis talibus contra sacer-
tes nec contra pravos potesta-
tes sua distinctionis signa vel
habitum in suis civitatibus tollantur
aut publicis officiis vel secula-
ribus dignitatibus preficiantur
eorundem terra et sufficiens possessa
in canonibus reperitur constitu-
tes quia facilitas venie in-
centivum prebuit delinquendi
et quia plus solet timeri quam spe-
percipitur quam quod generaliter impe-
De multa deliberatione et vo-
luntate approbatione huius sac-
ri concilii irrefragabiliter
statuendo et in omnibus ci-
vitatibus oppidis castris
et villis sunt et eos

et provincie Moguntinensis iudicum vel iudicibus super hoc infra duos menses post publicationem huius statuti talia signa competentia quibus sine qualibet ambiguitate a christiano populo distinguatur sibi eligat et deferat manifeste. Dignitates eciam seculares et officia publica iudeis degentes per prefata aliquibus forte prodest et maticia pia vana persona committat. Alioquin in omnibus locis ubi iudei huiusmodi satis et salubri consilio in hac parte obedire volentes habitare vel domicilium obtinere noscuntur in personis canonum potestatum cum diu aestuat ab officio. Canonum domini principes et potestates et nobiles canonis in apostolicum territoriis predicta gentes missa constat et ad observacionem premissorum compellant. Ipsi autem prelatorum diocesum invite per subtractionem communionis fidelium expressius compellantur. Ei quibus vero degentes prefata in parrochia prohe visi fuerit in platea vel hostium sive domus prospiciat fenestram adversus per ... duorum canonum statuit una vice ... loci dyocesanum in marca argenti penam nomine teneatur ad eius solucionem

veris et omnibus defendentibus eos post per dies sinodales compellat. Et ne quis ... aut iudeos huius statuti ignorantia valeat allegare committimus prochianis vel loci iudicibus per nostras civitates dyoceses et provincias constitutis in nostris prochiis iudei morantur sub pena expressis in quolibet transgressores districte precipimus firmiter et districte ut quilibet in sua prochia singulis diebus dominicis singula et ... media ... publice prefatum statutum lingua materna exponere non obmittat. Hoc non

Moguntinensis domini per

Item quia usque ... Iussatissime sit statutum contra iudeos subalendo puerorum ... obsequium ... alia ... mancipia in suis domibus permittat et ... expenderit ... cum ipsis presumpsit ... et ... continua ... et assidua familiaritate ad sua supersticiones et ... expectabile ... possint ... canonum ... Nos qui dei iniurias ... portamus huiusmodi canones ... statuimus ut omnes christiane

nie provincie subiciuntur prop
ri iudeorum domibus habitantes
infra duos menses post publi
cationem huius statuti de iudeorum
domibus vicinioribus penitus recessu
ri recedant alioquin christiani
qui in faciendo premissa contradictores
extiterint et alii christiani tam
cum iudeorum familiaritate
et consortio careant quousque dum iu
dei huiusmodi christianos presumpserint
in suis domibus retinere. De

hereticis extra huius.

Hereticos et anathema
tizamus hic omnes universos
hereticos cuiuscumque nomine
censeantur facies quidem habentes
diversas sed caudas adinvicem
colligatas quia de vanitate conveniunt
in idipsum Dampnati vero per ecclesiam
seculari iudicio relinquantur ani
madversione debita puniendi Cle
ricis prius a suis ordinibus degradatis

Statuimus item. Datum

Statutum Bonifacii publicamus
ut christianos qui ad ritum
transierint iudeorum vel redierint
et si huiusmodi redeuntes dum erant
infantes aut mortis metu non
tamen precise seu coacti baptizati
fuerint tamquam contra hereticos si fuerint
de hoc confessi aut per christianos seu
iudeos convicti consistit contra fautores
receptatores et defensores
hereticorum contra fautores re
ceptores et defensores ta
lium prelatorum ordinarios
procedat

De raptoribus.

Alexander episcopus servus servorum
dei dilectis filiis Capitulo
et clero Civitatis et dyocesis Mo
guntinensis salutem et apostolicam
benedictionem. Hiis que ad ecclesiarum prelatorum
et Cleri utilitatibus et defen
sionem libertatis ecclesiastice
provide statuuntur digne addici
mus apostolice munimen firmitatis
ut inconvulsa consistant cum nos
fulciat presidio auctoritatis Signi
ficantibus quidem nobis quod bone
memorie Gerhardus archi
episcopus Moguntinensis antecessor ve
bone memorie H. archiepiscopi
Moguntinensis predecessor suus auctoritate
apostolica edidit contra illos qui
prelatos et Canonicos Moguntinenses
Civitatis et dyocesis ausu sacrilego
caperent aut detinere captivos
contra libertatem ecclesiasticam presu
mebant non fuerat sufficiens
eorum malitiis obviatum et volens
contra talem iniquitatis malum
salubriter providere diligenti
meditatione prehabitata consi
lio nostro necnon archidiaconi aliorum
quoque prelatorum corporis Civitatis et
dyocesis consilio et assensu statuit
et ordinavit ut si quis in archi
dyaconatu illius ubi prelatum vel
religiosum aliquem seu clericum
in sacris ordinibus constitutum
deprehenderit se referente

capit vel detineri contingit
eo ipso cesset ab officiis di-
vinorum. Statuit insuper et com-
ordinavit ut in omnibus locis
in quibus clericorum captivato-
res et eorum complices et eius-
dem huius maleficii consilium aux-
ilium prestiterint domicilium seu
iurisdictionem de facto vel
de iure obtinent et illis quibus locis
ubilibet in receptaculum habuerint
infra castra civitates et dioc-
serviet districtus interdictum
ita videlicet ut corpora mortuorum
ad sepulturam ecclesiasticam nulla-
tenus admittatur et si forte
in ecclesiis vel cimiteriis per ab-
usum laycalis potestatis eorum
corpora tumulata fuerint
in quibus prefatum interdictum non
prius exceptis eorundem predictis
corporibus nullatenus relaxetur.
Cum(?) quia statuta salubriter
honestique per precessores
nostros in favore eiusdem lib-
ertatis ecclesie archiepiscopus edidit
superdicta prout in eisdem litteris
confectis eorundem plenius continetur
Nos igitur viris supplicationibus
inclinati ex super hijs ab eodem
archiepiscopo provide factum est
ratum habentes et gratum illud
auctoritate apostolica confirmamus te-
nore litterarum ipsarum de verbo
ad verbum inserentes facientes
presentibus qui talis e-

Ecc(?) · moguntinensi

In nomine domini amen. Gerhardus
dei gratia sancte Maguntinensis sedis
archiepiscopus sacri imperii per
Germaniam archicancellarius dilectis
omnibus per Maguntinensem diocesem con-
stitutis salutem in domino. Cum pie
statutum quod dominus Sifridus pie
memorie predecessor noster
olim contra captivatores cleri-
corum edidit auctoritate sedis apostolice
super hoc statuendo specialiter sibi
data non sit adhuc sufficiens
punire aliaborum prelati clericus
tue diocesis. Cum filius predicationis
filiis multiplicati fuerint contra
ecclesiasticam libertatem quia nova
contra novos morbos oportet
antidota preparari volentes libera-
tioni prohibita. Regestho(?) tras-
sensu archidiaconi prelatorum et
capituli nostri statuimus et iam-
nunc in quoslibet transgressores
eorum sententiam promulgamus
ut non solum in terminis illius ar-
chidiaconatus in quo prelatus vel religio-
sus aliquis seu clericus secularis
facientis ordinibus a quocumque
seu quempiam tenere captivari
ac detineri in terminis archidiaconatus in quo
propria talium detentores constiterint
ipso facto cesset ab officio
divinorum. Verum si tam nobilibus quam
magnatibus quam etiam popularibus
tam per se quam per alios tam maleficiis
huiusmodi eorum dominorum curia

conuocati consurgat ad libertatem
illius qui ausu sacrilego de-
tinetur captiuus aut positum
prestiti eciam spacium aut domibus
locis illis in quibus captiua-
tores et eorum complices nostre
dyocesis in maleficio ipsis consilium
et auxilium aut iuuamen pre-
stantes domicilium obtinent
et siue de facto siue de iure iu-
risdictionem exercent ac ubi
sunt vel captiuatum obseruent
districtissime interdictum / ita
videlicet quod tempore interdicti
ad ecclesiasticam sepulturam
nullatenus admittatur quis nisi
si per violentiam laycalem eccle-
siis vel cymiteriis fuerit
tumulata ibi non valeat
aliquo tempore sepulta in ecclesia
vel cymiterio. et interdicti
non prius exeuntis illius corporibus
sit per laycalem violentiam
tumulatis durante eciam
sententia interdicto sacerdotes aliud
quid in eis facere non presumant nisi quod in diebus
dominicis et festis pluribus
verbo dei pronunciatis quod festi-
uis diebus quibus nulla sepultura
occurrit / in eis aqua benedicta asper-
gant nullum corpus dicant officium
in capitulo et sunt ecclesie alie al-
iud semel in ebdomada absque
signo campanarum clausis ho-
stiis cum suo tantum ministro pro-
sequendo viatico subsidio
missam dicat prefatum interdictum
iuxta modum et formam prescrip-
tam tenentes et habentes seruat
archidiaconi quoque et eorum officia-
les / alii in locis nostre dyocesis
regentes predictos sacrilegos
ab omnibus suis subditis excommuni-
catos denunciari faciant
publice diebus dominicis et festiuis
donec captiuatus liber et im-
punitus cum satisfactione de-
bita dimittatur
Nos igitur statuta ipsa
non solum approbamus ve-
rum eciam in dubium adu-
ertendum fuit inter statutores
quod si temerarii captiuatores
clericorum aliquos de familia
sua habeant clericos vt puta
cappellanos consiliarios
et scriptores vel de se statu
detrahat agnicione eorum
non solum in dominis set eciam in ami-
cis ac aliis quibus excommunicato
quomodolibet contrahi illicite
ut nec consiliis eorum interesse
nisi forte clericum habeant
ut deprauatam libera-
tionem eius dampnatam libera
eorum quod si infra duos menses
pietate non potuerint sub pena
excommunicationis in latere sine per
pecuniam quod apostolice non solum ab eo
premissi quod absoluendo fuerit absoluti
filio et seruiendo sibi absolu-
tionem beneficio absolucionis non gaudeant
vt si quidem clerici premisse
penam sustinuerint / vel sollempniter

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg

suorum beneficiorum teneantur ut ita
ipsorum beneficia aliis conferri
valeat. Et nihilominus inhabiles ad ali-
qua accipienda recipienda ex tunc de ce-
tero reddantur. Ad hec advocatum
qui protectionem vel defensionem
assumpsit cuiuslibet clericorum deten-
torum ac eos qui occultas eis consilium
dederint consilium vel literas exposi-
tionis dictaverint vel scripserint
aut literas quascumque a sede apostolica impetra-
verint quibus a liberatione clerici vel
restitutione dampnorum de satis-
factione ecclesie se quomodolibet detento
valeat colorare, nisi postquam clericum
dimiserit ablata restituerint
ac ecclesie satisfecerint de offensa,
excommunicationis sententia innodamus.

Statuimus et ut nullus maius
fidelibus aliquibus vel de hiis
potestatem rerum captivari
promittat vel de taliis publica-
tionibus vel de debito in se spondeat
seu ut alias aliqua cautione conse-
quatur statuit facit hiis contra
in eandem huiusmodi inventus fuerit aliquid
dedisse vel promisisse ipso facto
dictum pene nomine teneatur ad
diacesis. Quod si detentor clerici
per unum mensem clericum deti-
nuerit captivatum aut eo di-
misso infra annum a tempore cap-
tivitatis aut eo dimisso in-
fra annum a tempore captivitatis
clerici computandum satisfactione
neglecta non obtinuerit sola-

solui

extunc ab omnibus feodis cadat
ipso iure que a quibuscumque ecclesiis
noscitur obtinere. Hec omnia quoque
captivatores eorum in suo
fortius volumus observari
eo adiecto quod ipso captivato
clerici et familia captiva-
toris statim recedere teneantur
quod si captivatores clericis ipso
facto non solvant, iure cadat
perpetuo feodo quod captivita-
tis tempore a quibuscumque ecclesiis
obtinebat. Item et ipso facto
sua potestate fiat inhabilis
in eternum ad feoda que a quibus-
cumque ecclesiis assequenda ac bo-
norum quibuslibet que habebat captivitatis
tempore proprietatis ecclesie applicentur
et hii qui feoda ipsius receperint
concedenda ipso facto sententiam
excommunicationis incurrant. Et si
proximus dominus feodorum feoda illa
in quibus casibus premissis propter ipsos
vel clericorum captivatores exci-
dunt infra menses quinque vel alias
concedere vel ad se neglexerit
revocare extunc feodorum ipsorum
collatio ad superiorem proximum
devolvatur. Quod et de excessoribus
et mutilatoribus clericorum tali-
ter fortius volumus observari.

Ex concilio asschaffij

Preterea cum predecessorum
nostrorum statuta penas
que captivatoribus clericorum
infligunt vel predictas adhuc in
ecclesiis non ecclesiasticis personis

suffitient provisu existat
ssidantes quod pluries delic
to sat canonum incidum
puni pcipiunt tota ecclesia
et non nunquam propter pentum
pcca ipcia et qua grand
ecem filij puniunt. Vos
desilibus ad ssilia pcedere
cupientes pnida delibatoe
huius sacri gely pdecessor
nostror statuto duximus
annectendum irrefraga
biliter statuentes ut non
solum eorum filij qui canonicas
et in minoribus ordinibus
sstitutis et cetos clericos
ssecutis sequentes actuali
ss personas ecclesiasticas
captiuant captiuos tenent
occidunt mutilant aut litta
libus siue minis attrocibus
vulneribus quibus procedunt
neque in dustria subueniri
vlnare presumunt et tenens
eor sacrilegor vsque ad ss
abilius descendentes posteritas
vsque ad quartam generacionem
ad sacros ordines neque ad
alia beneficia ecclesiastica nisi
et claustro aut cenobiis ad
mittitur eiusque ordinis admittat
et si quem factum fuit eorum
licia vel ignoranciam ordi
natos ab execucione ordi
num pretuo volumus esse
suspensos Rectores vero adbe
neficia ecclesiastica seculari
cciato pr n recept habet
decernimus ipso facto si ne pso
in monasterijs siue claustris re
ceptis dectamatiam expend
eab in ipsis qui de monasterijs
ita volumus remeare quo
uentu ultre repetentes
nunquam ad officia vel dignita
tes aliquas assumantur Dil
aut personis qui ecclesijs quem
alibus aut monasterijs ac
tum in statuto inveniuntur
pmote autem huius sacri gely
dustissime pcipimus obs
uari Si pentes ipsor
aliquis commiserint premissorum pdic
te persone absque filior pcen
dictum nunquam ad personatus vel
dignitates aliquas assumantur
sed in suis gradibus perstitere
ad ulteriores efficiantur in
gibiles ipso facto ordinarios
penis generaliter ordinatis p
pentates et recipientes
personas huius in pori grado
sstitutis in suo robore duraturis

Ex concilio ascaffi

Item ingnis nullius dubium
revocat quod statuta
et ecclesiasticas personas
spoliatores annis pcibus
oribus edita intelligi debe
ant et seruari presertim cum spo
liatori non infra octo dies
spacium ad sui restitucionem

spolij. Sancimus consilio statuimus
Moguntinensi coram iudice agere
emandavit mortuorum edictum ap-
paruerit et se iuri obtulit petitio-
num modo etiam spolium super posito
ordo iudiciarius observetur. Nos
[illegible] ambiguitate approbatione
huius sacri concilij taliter duximus
declarandum. ut si quis rem de spo-
lio ipsum esse spolium notorium
asseruit coram iudice et super
tali notorio mortalis litteras im-
petravit. Actor in pena vero
decem dierum spacium non curavit
venire post lapsum spacii. decem
dierum ad probandum hoc notorium
admittatur sine vel absque sint
contumacia sive presentes. Iterum probato
reus ad restituendum. Cum actor
se per vim violentiam amisisse
declaravit cum expensis ex-
inde factis et satisfactione condig-
na. Similiter compellatur. Si vero
in probatione notorij defecerit vero
condempnabitur in expensis et
extra litem contestatam super spo-
lio probando observabitur debitus
ordo iuris. Et si ibi cum spo-
lium est in possessione in sua continu-
[illegible] se iuri ob-
tulerit petitum libellum et in-
ducias deliberatorias petierit
sibi dari. Dehinc causam decimus
taliter distinguendum aut actor
[illegible] sive notorio ut reum aut
in simplicis citationis forma
litteras impetravit in primo casu
ad probandum notorium lite
et non contestata sine proroga-
tione quolibet admittatur et hoc
probato vel oblata iure legit-
tima declaratione idem reus
cum expensis legittimis et
satisfactione debita per condep-
nationem iudicis consequetur
alioquin reus ab actore instancia
in ad spolium sibi impositum
totaliter absolvetur cum refu-
sione legittima expensarum
et huiusmodi et passus silen-
cium cum quo nisi terminum mor-
tis iusto impedimento decer-
tandi venire non potuit et hoc
legittime probavit. Porro volu-
mus observari litteras aut super
spolio apostolice. Diocesani
locorum vel eorum officialibus
principimus impetrari. alias
ab aliis iudicibus impetratas
carere viribus decernentes

Ex concilio dni petri

Sacri huius approbante concilij
statuta predecessorum
nostrorum contra captivatores
detentores occisores mu-
tilatores vulneratores et spo-
liatores clericorum necnon invasores
fautores eorum edita specialiter
innovamus approbamus et pro tota
provincia Moguntinensi per-
petuis ut pupilla oculi ab
omnibus custodiri et cum summa
diligencia observari et contra incen-
diarios effractores et destructores

temerarios ecclesiarum. Si contra
quos similiter statuta huius provi=
ncie statueret ut in omnibus
casibus in quibus absolutio vel
dispensatio est reservanda
in ea vel casuum incidentorum
sequtis ut clericis et cetera
convenit in parte pro satisfac=
tionem debitam et condignam archi=
episcopo metropolitano quam proprie sunt
sint Moguntine valeat in omne
propria dispensari ita si ei p=
episcopum loci vel officialem
suum super satisfactione huius
peccatoribus libere et bonis
huiusmodi destinatis sunt sta=
tuta.

De usuris extra hic

Contra usurarios morta=
liter statutum lateranensis concilii
procedat ut si notorie
fuerit usurarius expressus non admi=
ttenda ad libera ecclesiastica
careat sepultura nec minus
ipsorum oblationibus admittitur
tamen usuras per censuras
ecclesiasticas compellendi sibi
quos aut tales scienter sepelivit per sup=
serit sub ... solicet
excommunicationis sententia singulis
diebus sollempnibus ... sint
in omnibus quorum usuras ... recepto
presumpserint expresse ho=
priori concilio adiungentes
ut si notorii usurarii

deinde in egritudine constituti absol=
vi desiderent ullatenus audiantur
nisi primitus satisfaciat vel
heredes suos tales habeat
qui pro eis satisfaciat in quantum
possibile fuit de usuris.

Ex concilio Moguntino

Statuit et est supra ... har=
... ut in usurarios omnes
... diebus dominicis
... per locorum plebanos
et eorum vicarios auctoritate
nostra excommunicationis sententia proferat ita
ut qui publice exercent usuras
aut qui contra ecclesiam de usuris
quitti fuerint vel confessi aut
qui privatos villarum usura=
rios et publice proclamatio=
... communices sollempniter nominatim
Qui vero de usure vitio sola
sit suspicione notabiles non ...
ubi ... super hoc a prelatis
plebanis seu vicariis eius
...minis sed huius vitio legi=
time contra ecclesiam expurgaverint
et debitores usurariorum et
fideiussores datos forsitan
super eis absolvimus simpliciter
et publice ... usuris ...
... nominatim ... qui sol=
verunt usuras non accusant
eos per conquisitionem facta

eis. Sed infra mensem. Abusu-
rarijs aut manifestis iuxta La-
teranensis concilij nullus omnino oblationes
recipiat nec ad communionem admit-
tantur altaris nec si in hoc peccato
decesserint recipiantur ad ecclesiasti-
cam sepulturam. Qui autem
contra premissa fecerit ea que acceperit
restituere compellatur et donec epi-
scopi arbitrio satis fecerit ab officij
sui manebit executione suspe-
nsus. Tales autem si non resipi-
scere non curaverint a peccato deinde
post restitutionem que male ex-
torserunt per usurariam pravita-
tem si ad restitutionem omnium eorum
sufficiant facultates vel si
in totum solvendo non fuerint pro
restituta ea ad quam sufficiant
portione de reddendo residuo
fortunatu tempore sufficientem cau-
tionem adhibeant eis vel eorum
heredibus si constat a quibus
extorserunt usuras alioquin
pauperibus vel presbiteris locorum iuxta
ordinationem iudicis sede vacante
aut archidiaconi satisfactione
ydonea prestita cautione ab-
sente de iudicibus aut archi-
diaconi absolutionis beneficium con-
sequantur. Nos enim solum eis ab-
solutionem talium duximus com-
mittendam ne per quosdam
sacerdotum simplicium et per mali-
ciam aliorum qui contra constitutionem
huiusmodi propter questum quicquid non sa-
lutem animarum vel commodum propriorum
querentes commicto in restitutione fa-
cienda. Contra usurarios
aliquos in concilium statuat quod si
vicarij post premissa finalis
pene penitentie et absolutionis
expertes clavibus ecclesie sancte
contempserint et tempore sustinuerint
anathema sic quod in extremis
absolui petierint iuxta pro-
visionem fiat Slavien. Talibus
non statim subposito iuramento
tamen eis absolutio impendenda
nisi prius cuncta male extorta
restituant dummodo talem in mo-
bilibus bonis et inmobilibus
habeant quod restituere valeant
universa vel saltem restituant
inquantum se facultates eorum
extendunt et de reliquo re-
fundendo et satisfaciendo ec-
clesie sollempnitate recepta
et corporum vero facta de-
dimus fideiussores ydoneos
consanguineos quoque aut affines
Et si fideiussores tales si-
extiterint et eis apparuerit
vere penitentie signa recepta
sub forma hac ipsa pro-
satisfactio admittatur a penitente

et eukaristie sacramentum
Et in primas tam diutini gap=
tus clauium ecclesie adeo forte
aliorum neget eis ecclesiastica
sacramenta et ecclesiasticam sepul=
turam. Ut forte suadente ca=
ligatia nobis ex gratia
contingit indulgeri ad quem casum
suo vicario concedenda non
sufficiat eius iuramentum
et prime signa promissa. Cum pa=
ter et maternali acquisita
restitutis sint patri. Si forsi=
tan filii qui dicuntur vel parenti=
bus nolunt promissas exponi=
tationes. Et cum vxor propria
vito vel consanguineo mariti=
bus propter vxor filia forte
dictatum ad dictis casibus quod si
vsurarii manifesti priuantur
vnum tecum recogitatione
duramine. Et ex vxoribus
et filiis ac propriis vxorum ma=
tris dicta sacramenta et
eukaristia subtrahant. baptismus
puerorum. et prima moriendi
corporis sacramentis aliis
et cautelis conductitiis et co=
loris corpore exercentis gladio
feriendis

Preterea cum de laicis priui=
legium emunitatis non
habeat a pena sua dig=
nitas de lingua mito comi=
tes statuimus vt quilibet
siue miles siue ministerialis
cum extiterit seu quotiens
priuilegio sub nunc iudicabitur
valeat gaudere. cum priuilegium
meretur amittere qui sui honoris
et fori tam vtiliter abutitur
potestate. Nichilominus et hoc
hoc raptores spoliatores
ecclesiarum et clericorum si ministe=
riales sint vel alias gaudent
priuilegio et contra fideiussores
datos ab vsurariis volumus
obseruari videlicet quod priuos iu=
dices valeat de talibus ipsi
lentiis contra cari

De crimine falsarii

Quia ex plerisque falsariis litteris
capitulis et aliorum prelatorum
testimoniis assumunt semi=
natos hoc sentit decreuit ...
ne clerus quacumque scripta ...
acceptas vel quibuslibet
aliis personis ecclesiasticis re=
cipiant ... vel ...
no ... vxorum ... per ...
... si aliqua copia possit ...
aliquam per capitulum ecclesie kathe=
dralis ex certa sciant diligen=
ter et si ipsius episcopi vel capituli litteris
testimonialibus sint muniti ...
ideo quod per sacerdotes simplices
si potest facili ... vitas
vel falsitas indagari ... tamen
quamque persona ecclesiastica cum

fuit for. clic recepit vos ite
re ab officio et beneficio perennium
sit suspensus Alia pena inflic-
tionis ius superior sibi arbitrio
punienda Illud quod per ptatis auc-
toritate gesti. fuit capitulo
duximus annectendum vt si
clerici sine dictis testimonialibus
peticionis presumpserint promoue-
re prohibemus Civitates et villas ac
alia ad quos venerint eos cum
rebus eorum per seculares iudices
si alias tenerim non possunt
non dubitet occupare diocesis
seu archidiacon presentando

De sortilegiis extra eodem titulo

Auctoritatem omnes excommunicamus et anathe-
matizamus sortilegos
Affirmantes prohibentes nec ab
aliquo nisi ab alio episcopo nisi forsitan
in mortis articulo absoluantur
et hac excommunicationis sententia singulis
diebus dominicis et festiuis per sa-
cerdotes in eorum ecclesiis et ecclesia ca-
pitulo precipimus publicari

De cleri excommunicato ministrante extra eodem titulo

Cum in ecclesia sit eligi domini
et quamquam non obtemperasset
sacerdotibus vt ecclesiam casta
postulans dilapidabat appellatio
aut gladio diuine subiecta
expiabat contemptum et in pena etiam
ecclesia et obedientie cuncti
se ecclesia rapido ore decimas
exhibent multi nomine sacerdo-
tes censura ecclesiastica contempnentes
excommunicati vel suspensi a prelatis
suis exigentibus culpis eorum
et inmemores quod episcopus et prelatus
clauium ecclesiarum sit collata
potestas attemptare sibi in eo
ministeria non verentur contra
quos volumus vigorem canonicam
exercere statuimus igitur vt
tales sine spe restitutionis
ab officiis deponantur et infa-
mes ac detestabiles facti
decreto ad beneficia ecclesia-
stica nullatenus admittantur nisi
penitenciam approbata et condigna
tocem laudabilem sedis apostolice
gratiam meruerint obtinere

De priuilegiis et excessibus priuilegiatorum extra eodem titulo

Preterea statuimus ne
religiosi aut eorum
vel ordinis vel religionis
existant priuilegiati fines
suos excedant. cum priuilegium
mereatur amittere qui concessa
sibi abutitur potestate Si quibus
religiosorum per donationem vel
alium legittimum titulum iura
patronatus aliquorum beneficiorum
ecclesiasticorum acquisierunt. clericos
beneficia ipsa tenentes sub

vsibus nō vsurpent s; ynis
vacātibq ad ea sacdotes
ydoneos pntent alioquin
alapso tpe amre statuto
ordinarius loci put ecclie
expediat pud istituat
i cura tu. Ci q̄ sicuq; & ecclias
pochiales in fra q̄z limites
& monasteria ha=
buerit eras agros buttas
vel vineas & alia bo de q̄bz
iure decima solui tenetur
i decimatoe defraudarint
omīb ipōs ad h' ope vl opa
dantes q ppāz sruicijs ei
i redentes decimis ipo fco
excōis s̃niaz icurrisse
Cuiaz vo ausu temario
q' pdicta cōm̄ constitucōz
venire augaz statq fuerit
vel codicōis ipo facto sit
anathe' vinculo inodatus
& si cleric' fuit q' ecclia gun
sit aut ope vel opa gsiliu
vl auxiliu pdicta vel glūz
pdicatoz adhibuint ppetuo
dibus sit bnficijs ecciasticis
& dignitatibz puatq & adulcio
ra pcipiend oīno ihabiles
& i dignaq laicorz & q' puaz
nitā gstitucōz i aliq venien
tu filij & nepotes vsq; i qrtā
gnacōz n' sufficient iniuria
passi sacsfactū fuit ad omīb
honoribz & dignitatibz ecclia=
tas
n' habiles esse decimimus

& ecclia ythibemq sub anathēatis
pena q' gmuic i omīb i diu
facientes feruiq eos de mi ec=
clesia dei vlaus pmoueri

De iniurijs et dampno dato.

Hoc p decemditb & ecclis
clericis coniciatoribq
& p cussoribq pdecessor
nrōz concilia seu statuta aliq
certa forma vel pena ptra q
iure comuni gphendit ive
nit expssa. Nos attendēs
q pl'q timuit solet q spalit
i iungit q' gnalit impat
applicacōe tociq gali' ncia
duximq statuēdu ut tenore
qui sue ul aliq ecclie canoica
vis pl'i dsis afficere maifeste
pquitati vo quia manif
ta dixit i plato pncipia
pa' amici decanu & gsortio
sui capli n' no apaptic forma
sue pbende penitq sit exclu
sus vbi q's aut canoicus i p
dictas psonas eccia cit sang
nis effusione manq i icaute
reme violētes penas pdictas
dupt' paciat pblne vo huj'
psonis ab aliq canoicorz illa
to si q ulla mebri mutilacō
ex tali vulne fuit subsecuta
sine omi remissione pdictas
penas q' druplu puniat &
i sup in rebz carie ipeta
puit svoc. arbitrio lrso.

satisfaciat competenter antequam
restitucionem beneficii assequatur
Sed per maneriam membri mutilacionem
omni beneficio ecclesiastico sit ipso
iure privatus. Hec omnia et sin-
gula contra alios clericos beneficia-
tos si personas ecclesiasticas pre-
dictis modis ledent seu lederent
a beneficiis iuxta premissam formam
et ordinem subiectis eisdem peni-
bus observari. Salvis tamen a-
liis penis in sacris canonibus
contra temerarios violatores ma-
nuum in clericos et rectores ex-
pressis salvis et aliis que vim
repellere vi permittunt.

De penis statutis

Hoc sacro approbante concilio
statuimus ut si quis in
sacrilegii genus irrep-
serit contra archiepiscopum vel episcopum
suum hostiliter insurgendo vel per-
cussit aut cepit aut fieri man-
davit vel factum ratum habuit
aut consilium dedit vel favorem
aut postea receptavit vel
defensavit eundem sicut reus
criminis lese maiestatis perpetuo
sit infamis diffamatus nichi-
lominus et bannitus sit et testabil
Deinceps cuncta eius edificia in
ruinam et ut perpetue nota infa-
mie perpetua ruina testetur

nullo tempore reparentur nulli-
que debita reddantur nullus
in iudicio respondere teneatur
eidem et in bonis inventis
ipsius ipso iure ecclesie cuius est episcopus
applicetur. Ut ex illis nil
transmittat ad posteros Si vero porci-
onem ipso facto amodo dampnetur
et sua si que vel feoda offi-
cium vel beneficium spirituale vel
temporale ab aliquibus ecclesiis
obtinet sit eis ipso iure pri-
vatus, que sic libere ad ecclesias
quarum extiterant redeant
de ipsis pro sua voluntate dispo-
nant et si quis predictorum filios
habeat vel nepotes per rectam
lineam descendentes beneficiatos
filius beneficiis sit eis eo ipso
privatus nulli perpetua talium fi-
liorum atque nepotum provinie
recione descendencium ab eisdem
aliciusque appareat ianua dig-
nitatis aut honoris ecclesiastici
vel mundani et ut magis
famosa sit eius infamia
ab omnibus actibus legittimis
repellatur. Volumus et statuto
presenti addicimus ut excom-
municacionis predicta sit in victorem
manuum violenta ipso facto
sentencia excommunicationis qualibet
celebratur contra insurgentem etc.

alii superiores tali malo parti-
cipes quod diu in sua contuma-
cia perduraverit singulis diebus
dominicis et festivis pulsatis
campanis et candelis accensis
per omnes illius loci ecclesias in quo
tantum facinus fuit perpetratum
nec non civitatum et aliorum vicinarum
ecclesiarum publice nuncient
nec ab alio quam a provinciali con-
cilio vel a summo pontifice
preterquam in mortis articulo ob-
tineant. Cum autem fuerint absolute
ni primo sufficienter et idonee
caveant quod in sententie pene pa-
rebunt et amovebunt domino pa-
rochiam peragent in tunc gesta
Deinde per omnes loci illius ecclesias
principaliores vicinorum quoque locorum
diebus dominicis et sollempnitatibus
incedant nudi coram populo fe-
moralia tantum gerentes et virgas
seu ferulas ferentes in manibus
cum quibus per easdem ecclesias pub-
lice fustigentur. Curati post-
modum accedere apostolicam et inde
acturi primam penitentiam deinde
nec inde penitentes incursuri absque
dicti archiepiscopi vel episcopi licencia seu
sit offensi et ecclesia sua licentia
speciali. Et demum cum talibus gratias re-
conciliationis meruerint beneficio
absolutionis obtento indulgen-
cia vel sua et suorum iniuria
satisfaciant et debitorum illorum

que contra fuit deposita neque ag-
gravatis receptatis non negetur. Item
terra supprimus ut presides
provinciarum domini seu rectores
consules et alii domini temporales
civitatum, opidorum, castrorum, vil-
larum et aliorum locorum quorumlibet superi-
ores predictos presentis statuti
tenorem districte observari
faciant observari quod si non fecerint
ea ipso officiales ipsorum infra
mensem per quos res ad noticiam
ipsorum pervenerint eo ipso ex-
communicationis sententiam incurrant. Civitates
vero et communitates aliter quam talia
presumentes receptaverint
vel eisdem consilium vel auxilium
dederint vel infra mensem sata-
cionem debitam non prestiterint prout
facinoris enormitas exegit
et facultas eis affuit non
duxerint puniendos ecclesiastico
subiaceant interdicto. De penitentiis

et remissionibus extra sic

In confessionibus audiendis
maiorem adhibeant dilige-
ntiam sacerdotes ita ut
a principe confitentia peccata et circum-
stantias investigent et confessata non tamen
per quasdam circumlocutiones caute per-
quirat ne temptationibus Item ma-
teria quam ante nescierat pec-
candi. Caveat autem omnis sa-
cerdos ne verbo aut signo

aut aliquo modo prodat aliquatenus
Et si prudentiori consilio indiguerit
illud absque omni expressione
caute perquirat quoniam qui peccatum
in penitentiali iudicio sibi detectum
presumpserit revelare non solum
a sacerdotali officio deponendum
decernimus verum et ad agendam peniten-
tiam in artum monasterium detrudendum
Omnes quoque confessores et si persona
confitentis non exprimatur titulo
circumstanciis confitentium et peccati cir-
cumstantiis sub quadam qualitate in vo-
lutis indute puplicat confitentem
Concilium provinciale celebratum
clarius elucidandos statuimus
ut nullus sacerdos expressa religio-
ne conditione seu statu alicuius
peccatum retinet confitentis immo
hoc peccatum qualitatis locus seu vici-
nia perpetrati facinoris speci-
ficet ullo modo cum exhibuerit di-
circumlocutionem in licitis auditoris
industria persona interdum
eliciat peccatoris et expositi-
one peccati humana fragilitas
ad peccandum silia forsitan
provocetur

At quia plerique confitentium sua
confiteri peccata proprie maiorum
presentiam erubescunt id
sacerdotibus precipimus districtissime
observari ut privatus familiaris
et secrete audiat confessiones
ipsius si mortis periculum

non obsistat et preterea
adeo defferant cum devotione
habitu et reverentia condecen-
tibus eukaristia salutare

Quia vero reconciliatoris mini-
sterium vilipendit apostolus
eo quod ad reconciliatorem
quisque passim admittatur
districte precipimus ne absque
ad reconciliatorem officium de-
creto admittatur nisi litteras ple-
bani sui vel sacerdotis exhibuerit
continentes ultima penitentia sibi
iniuncta vel saltem per eius
peregit et verum ut penitens
videatur nec reconciliatorem
recipiant aliquem nisi veste et
tonsura habeant sollempniter
penitentis ut exhibens vero
vel perfecte penitentiam confitentur

Prohibemus et ne quis sacerdos
parochianos sibi confitentes de
aliorum peccatis nominibus
expressis inquirat et ne mis-
sas penitentibus pro vindictis 198
iniunxerit ipse met celebrare
presumat et ne privatus fiat
aliquis trecenarium vel annuale

Ex concilio moguntinensi

Quamvis etiam tollit quod
deligentiam proprii sacerdotis
subditi plebanorum prima-
tiori consilio adhibitendo
religiosis quibusdam confiteantur
medium nolumus tamen immo sac-

clerici autem sub pena excommunicationis
late sententie vetamus omnibus
religiosis ne subditos plebibus
nostris maiores beginas et sorores
nos aut inclusas aut alias
personas huiusmodi quicunque tempore
mortis aut gloria porrigant etiam
sancta sacramenta provide et adulos
Hoc etiam sub eadem pena re
ligiosis omnibus firmiter inhibe
tes et tam processiones et stationes
solempnes que observari etiam
generalis ex constitutione ecclesie
et magne auctoritatis multe opi
tulatione existat. Et pote
in quibus dominus honorare votis q
muniuntur et placatur ne populum
abstrahant ab eisdem. Prelati
nes et tempore absolutionis in statuendo
in predicationibus suis sedulo pro
nunciet eisdem quod talibus tenentur
interesse et quod se premissis abstrahendo
abstrahendo eidem et populo
frequentius exponat quod dominica
tam ecclesiam in precipuis festi
vitatibus tenentur attendere. Ac
illa sui presentia honorare. Ad
sacramentorum gratiam in eos qui ex
fontali gurgite influit et
descendit ipsi ergo ut abstineat
ab omnibus actibus quibus abs
sit posse populus quominus ad sollemp
nitate veniat sic munire

Ex eodem concilio

Preterea cum indulgentias in
partibus claves ecclesie con
temptibiles reddat et penitentiale
satisfactionem enervet et pontificale
auctoritatem annichilet, in generali
conciliis generalibus inhibentes sta
tuimus quod nullus in dedicatione cu
libet basilice ecclesie det indulgentiam
ultra unum annum seu ab uno episcopo
seu a pluribus dedicetur et communi
ter solis quadraginta dies in
dedicationibus aut talibus ac
ordinariis temporibus relaxari
caverenas et penitentes dero
gari omnino vetamus sic tamen quod
fiat in festo tenere dominum ad hoc
ordinato

Sacerdotes sic regant moneant
populis suis ut vicios quod
quadragesime ad confessionem
veniant et saltem in resurrec
tione domini recipiant corpus
Christi si velint inter catholicos
reputari

Quia frequenter in penitentiis
imponendis in iungendis
quedam casus emergunt
quorum sacerdotum ignorantiam
expedire non possunt et quia
ipsorum causa episcopale requirit
io salubriter duximus statuendum
quod quilibet episcopus eo quod potest occupa
tiones eius multiplices eiusdem co
pia quam non potest unum penitentiarium
unum penes se habeat honestum
et prudentem et nichilominus alium

iniungat in ecclesia sua cathedrali
ut saluti ad ipsorum astu vestibus
in singulis ciuitatibus fiat quod in nullis
ciuitatibus in quibus episcopi dispensandi
obtinent facultatem ipsorum auctoritate
dispensent. Archidiaconi autem archi-
presbiteri et plebani suos subditos
presbiteros in penali iudicio districte
iniungant ut in ciuitatibus in eo modo
tis siue occulti siue manifesti
extiterint restitui faciant ad proxima
vicos suspectos optimum ab eis
consilium requirentes

De furto rapina et fraude cum
oia iniungat penitentibus
ut si possint ablata resti-
tuant. Alias nulla eis valebit
satisfactio ad salutem. Quia non
dimittitur peccatum nisi restituatur
ablatum ut dicit augustinus

Sunt autem tria peccata que in
satisfactionibus iniungendis
sedi apostolice reservanda
scilicet clericos vel conversos reli-
giosos in iniectio manuum vio-
lenta. Falsarios vel religiosos
incendia et symonia in ordine
patrata. In aliis vero peccatis
minoribus secundum quantitatem culpe
et qualitatem considerantibus possibi-
satisfactionem temperent sacerdotes

Statuimus quod sacerdotes in sa-
tisfactionibus iniungendis
in religione sedeant q
maioribus maiora

reservent. Ut pote homicidia
sacrilegia. Incendia. Peccata
contra naturam. Concubitu personarum
conventualium ipsarum ordinibus
constitutarum. Incestus videlicet cum
consanguinea et vel cum ea que
votum castitatis emisit. Iniec-
tiones manuum in parentes. Oppressio-
nes puerorum negligentia perhau-
rientium in igne vel aqua natos mittentium
Vereficatio. Periuria sollempnia
fidei fractores. Votorum trans-
gressiones. Symonia. Adulteria
Hereses. Apostasias. Malefi-
cia eorum qui malefaciunt coniugi-
bus ne possint coire vel qui pariat
sterilitatem mulierum vel abortum
Falsarios qui sigillum litterarum vel di-
monetam falsificant. Coniuges
patres et filios. Retentos mittant
sacerdotes ad episcopos absoluendos.
nec absoluat presbiter in mortis arti-
abbates loci episcopi licencia speciali
declarantes quod illi quibus hoc duxi-
mus committendum potestatem illud
aliis personis non habeant committendi
In dubio autem consulat episcopum vel
eius vices gerentem vel alios sa-
pientes quorum consilio penitentem
absoluat vel transmittat ad alium
absoluendum.

De sententia excommunicationis excommunicatio [illegible]

Quia clerici quidam ac laici
vinculo excommunicationis astricti
fiducia finalis penitentie

z absolucionis extra tempore clavis
ecclesie contempnunt tempore senten-
cie huius facti generaliter duxerunt statu-
endum ut clericis in excommunicatis adv-
ersus ... actionis beneficium nullatenus
admittatur donec tamen ac sub-
ipsis iuramento vel ydoneam
caucionem prestent quod sine qua-
lescunque ipse vel ipsi ... quod
ipsis est possibile satisfa-
ciant de commisso Excommunicati.

Plerique clerici ac et alii
per excommunicationis publice contrahunt
quod consciencia arguunt
eos se pretextu malicose ex-
cusant. quod excommunicationis talium eis
specialiter non fuit nunciata. Unde
nos super approbacione generali sta-
tuimus decernendo ut postquam ex-
communicacionis vel interdicti sentencie
publice in ecclesiis et in kathedrali
ecclesie synodalibus vel capitulo vel
aliis in locis debitis sollempn-
niter promulgate non sit necesse las
diuersorum auribus inculcare. Immo
post publicationem huius singuli de-
vitandi taliter excommunicatos quod
si specialiter eis denunciati non fue-
rint. Dummodo qualitercumque excommuni-
catio eis innotuit teneantur. Cum
talis ignorancia crassa sit pe-
nitus et supina

Quidem presumpcionis et temeri-
tatis constat quod sinare
Sanctionis canonicas debent
quibus apparet continet ex.

nullo aliquo sine racionabili causa
excommunicare presumat eas singu-
los formidat plebes quod non causa
iusticie sed livore odii vel fa-
vore adversariorum excommunicationis vinculo
innodatis nullo penitus ignorat
quare firmiter prohibemus ne quis
excommunicationis sentenciam in aliquem non compe-
ti amonicione premissa et ymbus
personis ydoneis presentibus si necesse
fuit possit probari amonicione pro-
mulgare presumat. Et si placet
quod hec fiat et amonicionibus er-
roris sui non renunciavit prime
sem a ingressu ecclesie sit
exclusus Excommunicati concilio

Decet aliquem exequatur
de ecclesia dicta decimis de-
nunciet vicinis episcopis
personas partes literas ut ex-
communicatum faciant denunciari
quod vitari et sine difficultate
aliqui vicini episcopi excommunicatum
faciant publice nunciari et
in diocesibus sub ar... civitat
et non episcopi in hoc fuerint negli-
gentes vel ex contibus graua
uerint ea in kathedralibus ec-
clesiarum Canonici sibi non con-
tent quod diu hunc salubri sta-
tuto presumpserint obviare

Excommunicati absoluti

Item quibusdam ... vel
accepimus vicarii excommuni-
tenentibus et presumpcio

laicorum et si quis autem ordinaria
seu delegata in terra villa vel
castro in terram generali ponat
eiusdem layci officium sacerdotum in mo
dum tempore sacerdotibus est prohibitum
usurpare conatus et etiam
per magis censuram eludant
apud loca talia interdicta sepel
lire presumunt in cimiterio corpora
defunctorum licet autem predecessores
presumptores huiusmodi inter alia
sit provisum unde nos prius
reassumant [illegible] que tumulata
sunt corpora exhumunt [illegible]
[illegible] per illos et quos interdictum
posuit antequam satisfaciant
sicut impactu debuerunt
vel exhumatoris pena abor
dinario seu delegato omnia
simpliciter remiserunt ne for
titer huius delinquentium temeritas
habeat occasione impunita re
maneat et per hoc ceteris [illegible]
audacia similia presumendi [illegible]
approbatione concilii statuimus et
mandamus ut quicumque amodo
in terra cimiterium loci interdicti
aliquorum corpora seu corpora defunc
torum sepelire presumpserint
aut qui talibus presumentibus opem
vel operam quicumque modo adhibuerint
excommunicationis incurrant sententiam ipso facto
a qua nisi per metropolitanum
vel diocesanum aut cuius super hoc
vices suas specialiter commiserint

absoluatur metropolitanus vero
et diocesanus aut eorum vices gerentes
vel vicarius neque quam adim
pendendo talibus beneficium
absolutionis procedat nisi sub
sepultis talibus corporibus
exhumatis et ecclesie et personis
quibus ex hoc iniuria fuerit
irrogata satisfactum fuerit
competenter et nisi super exhu
matione et satisfactione predicta
ordinarii aut si copia ipsorum
haberi non possit officialium suorum
litteras absoluendi ipsis presenti
monendo exhibeat et ostendant

Item maguntinum domini petri

[T]empora sedis primum statu
ta excommunicatis non vivis
nec defunctis communi
cari non liceat et statu
tum sit ecclesiis parrochia
libus vel aliis sicut iura
permittit denunciati fuerint
nominatim mox ab omnibus
tam exemptis quam non ex
emptis debent vitari ne
possit aliquis qui hoc sci
re tenetur credat se per ig
norantiam excusari cum
talis denunciatio publica
neque possit neque debeat
singulorum auribus inculcari

Deliberans significata[69]

[I]ntelligentia verborum ex
tanta dicendi assumenda

est verba intencioni desu
unt ea. cum q in voce carp
q in anima passionum nota
sunt q nomina sine ad
iunctione ubi intelligerentur
recurrendum est

De regulis iuris

Sanctitas pium regulis
et statutis quilibet
christianus regatur
in vita verbis et factis
ut sciat et faciat quod accep
tum est omnipotenti deo qui
vivit et regnat per omnia
secula seculorum amen.

Expliciunt statuta con
cilii Moguntinensis a do
mino petro archiepiscopo
celebrata.

Finita sunt ista statuta
per me iohannem Plötzer cap
malmsha tionis pellanum altaris sancte an
ne in parochiali ecclesia.
Boblingen sito. Anno domi
ni millesimo quadragente
simo. vicesimo quarto. in die
sancti iohannis Crysostomi
in feria hora prima et secunda
post meridiem. deo gracias

Ms cccc xx lxl iiij

Sequitur sermo de septem
horis canonicis etc.

Deo nostro iocunda sit laudatio
Assimulantur et associantur
angelis dei hii qui deo
devote psallunt nunque
ex toto corde laudant hoc
est enim negocium angelorum
scilicet laudare deum In iii psal
mo lxvii Preuenerunt principes
coniuncti psallentibus in medio
iuvencularum tympanistriarum
Devocionem namque psallencium
adest iocunda et congratulatio
angelorum quod psalmista de
signavit psalmo centesimo
tricesimo septimo In conspe
ctu angelorum psallam
tibi Unde summo ope
re cavendum est ne angeli disce
dant per nostram desidiam
negligenciam aut insolenciam
et aut dissona melodia
displicenciam habeant pro
ut narrat in vitis patrum
Quidam doctor vero. late per
sequitur devote psallencium
et modo psallendi sic ponit
dicentis quod nullus possit mor
talium verbis vel mente ven
tris psalmorum. continens lau
dem divina explicare si
no deum capiat labiorum super
ficie sed intenta mente et pu
ro corde divine laudes ca
ntatur In psalmis enim

BLB BADISCHE LANDESBIBLIOTHEK
Baden-Württemberg